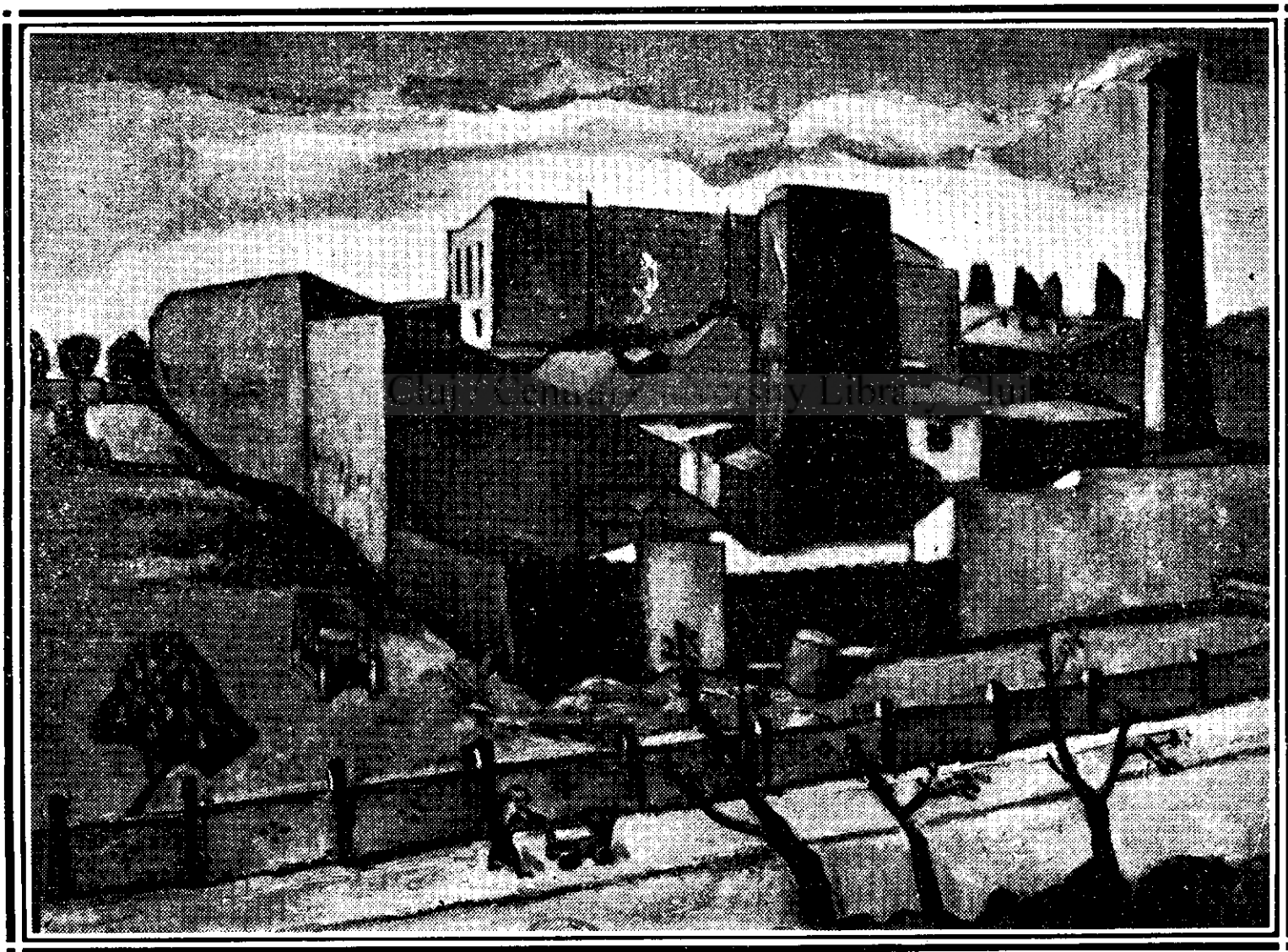

UNIVERSUL LITERAR

PEISAGIU INDUSTRIAL de P. IORGULESCU.

În acest număr: SĂRMANUL KLOPȘTOCK, NATALIA NEGRU, ARTUR ENĂȘESCU, IOAN C. BACILĂ, LUIGI PIRANDELLO, G. MARINESCU, LIBERALLE NETTO, PIERRE MAC ORLAN, ELENA PROTOPOPESCU, VASILIE VEL, AGATHA GRIGORESCU, VIRGINIE GHEORGHIU, ADRIAN CONSTANT, TUDOR MUȘĂTESCU, GR. VEȘA, G. G. GRUIA, RUD. A. KNAPP, G. BREAZUL, N. N. TONITZA, B. CECROPIDE, PERPESSICIUS. Buletin bibliografic săptămânal de AL. SADI IONESCU.

Stanțe

I

Iubire! tu, ce'mi verși pe ochi polei,
Și lutul meu nemernic
Mi-l risipești, în holburi de scântei
O! tu, nestins jertfelnic!

Iubire! lanț de aur ce mă legi
Cu firul cel netrebnic de nisip,
De sborul aștrilor pribegi,
De albu-i chip!

Cuprinde-mă pe veci ulănătoare
Și ntr'un sărut,
Alungă-mi tot, nemernicul meu lut
Spre soare!

II

Aprinsul dor, nu-l spune nimănu!
Cu lacăte de aur să-l încui,
Departe de simfirea omenească,
De ochi haini,
Ca zâmbitor, mereu, să nu pălească
Insăngerat de-ai vieței mărăcini
Aprinsul dor, nu-l spune nimănu!

Tăcutul dor, ascunde-l în adânc de ape,
Subt clocoț de genuni,
Că'n pieptul omenească nu mai încape,
Năvala răscolitelor furtuni,
Tăcutul dor, ascunde-l în adânc de ape!

III

Ori, zeu semeș cu inimă curată
Aruncă-l ca pe-o torță nflăcărată
Spre cer, cu-al visurilor stol;
Lumina lui fălăitoare,
Să crească n veacuri, ca o remușcare
Prin universul împietrit și gol
Aruncă-l ca pe-o torță nflăcărată!

IV

Mormântu-mi umbrească-l străbunul stejar,
Ce'ntinde vâjnoasele'i brațe spre cer,
Să simt din adâncuri, uitat și stingher,
Cum clocoțea seva prin trunchiu și fruz zar!

Și păsări, clădească-și, când vine Florar,
Un cuib de iubire pe ramu'i pletos!
Beția lor sacră, cu visu-mi de jos,
Să urce împreună spre bolși de eleștar!

Zadarnic adâncuri de umbră mă cer,
Și ochii mi sorb ziua din ultimii crini!
Ca tine, stejare, am inima'n fier,
Și prinsă de viață cu-adânci rădăcini!

ARTUR LĂȘĂSCU

Silen și Egle

Seara începuse să se ivească de sub viziera coifului tău de mătase. În pupilele boltite ca două mici grote de marmoră neagră, nisipul de aur, presărat de jur împrejur, lumina cu reflexe de minereu felin. Obrajii tăi împrunutară plușul petalelor și vorbele, căzute în adâncuri de ape liniștite, se stinseră. O găză cu irizări de smaralde se rătăci, orbită, pe unghia ta de sifid. Te-ai plecat peste cupa mută a unei corole și ai scuturat smaraldul viu. Ca într-o prajă, smaraldul s'a sbătut în praful polenului și mireasma stărnită ne-a împraturat ca o iederă aromată. Ne-am așezat pe un colț de lespede caldă și-am așteptat.

În iatacul depărlat al seninului, iglițele stelelor începură să se miște, mânuile de ingeri nevăzuți. Din poenele mitologiei, scoborâră în fosnet de pajști ușor cosite, umbre și arătări din aurora vârselor. Silen, amețit de bălură, dormea dus în peștera răcoroasă. Coroanele de pe frunte-i stăteau aruncate de-o parte dar toarta roasă a pocălului, o finea tot strânsă în mână. Acum era timpul. Chromis și Mnasylos, se iviră cu teamă și merseră în vârful picioarelor să nu-l deștepte. Înapoia lor venea Egle, frumoasa Naiadă. Cu ghirlănzile căzute, îl legară. Bătrânul se deșteptă și zâmbi. Și mai cu seamă zâmbi când Egle își purtă sânii pe la nasul dumsale și-i vănsi fruntea și tâmplele cu must de mure. „Ei bine, am să vă povestesc, începă bătrânul. Veți auzi cântecul pe care le rămniti de-atâta vreme. Pentru Dumneacoi și arată spre Egle, am altă plată“.

Silen începu și în cadența versului se porniră dansuri de Fauni, de fiare îmblânzite și coroanele ștejarilor solemnii se agitară de bucurie: stâncile Parnasului nu fuseseră mai mândre de prietenia lui Apollon și munții Traciei nu se minunaseră mai mult de acordurile lui Orfeu. Căci Silen e un cântăreț de rasă.

Și zice Silen, dintru'ntăiu, de haos, de cele patru elemente și de așezarea lor. Pământul se desparte de apă și Nereu își ia reședința în palatul de sticlă al mărilor. Viețile se arată, Soarele le binecuvintează cu lumina-i de foc și'n urmă ploile cu umbră umedă. Răsar păduri din pământ, și haite cuminiți de fiare sălbatice rătăcesc în voe pe culmile nevinoate. Și zice, apoi de potop, de Pyrrha și Deucalion și cum semănară pietre să se nască oameni; de vârsta de aur a lui Saturn, de Prometeu prizonit pe lepezile Caucazului, de Argonauți și de Hylas cel pierdut de Sirene, în alcovul undelor; de smintita iubire a soției lui Minos din Creta, frumoasa Pasiphae, îndrăgostită de taur, și cum se roagă de nimfe să nchidă pădurile, să-și găsească amantul; de Atalanta și cursa-i nupțială cu Hippomenes și cum o pierd merele de aur din grădina Hesperidelor, de surorile lui Phaeton ce se ncing de scoartă și mușchi și boiul lor soelt se dăruiește plopilor; de Scylla, fiica lui Nisus, regele din Megara, ce pândește cu droaia de căini de mare pe imprudentii năteri. Și zice Silen de miturile lui Tereu și-al Philomelei și zice de atâtea alte cântece pe care le'ngâna Apollon, pe țarmurile lui Eurotas, când iubea și când laurul de pe țarmuri le su-

STRIGOIUL

de SARMANUL KLOPȘTOCK

Calul scund picotește a vreme în sleaurile îndrugate ale postalionului infipt într'un mușuroi de coceni — o mogașteală de cal coplesit de o îngândurare ursuză, cu păr fumuriu, mâncat de muște, — ponosit și abătut, în care nu mai trăește decât bunătața ochilor și o panglică ștearsă, în coada îmbulzită de scaeci. Moș Gogan, chirigiul, mărunț tot cât calul, adus în gheba lui monenită din care duhnește amintirea altor viscole, soarbe îndelete rachiul din cinzeacă, pândindu-și vita prin ferestruia opărită de podagra burhaiului și înclonându-se când și când la haimanalele cari dau târcol postalionului, asmuțind fugarul din potolirea lui adâncă.

— „E bun rachiul Nea Gogane?”

— „Ce stai să vorbești vericule, rachiul dă oraș, ce poșirea lui Mituș din Ulmi?”

Și chirigiul aduce consolat spre buzele căpate de otrava băuturii, joțul aburit de buhneala bojocilor cangrenați, elipind cu voluptate din ochii duși în vizuina căciului plimbând mărunț în Adam din capul sternului până în murele gâtului, alternându-i osul cu fic-ec ghiortăială și roborând apoi mulțumit cinzeaca până în dreptul cheimirului, în slina căruia fulgeră un amnar și o custure. Trece grabnic dosul palmei peste stuful îmbăesit de mahorcă al mustăților și ale căror fire serăjuese la atingerea pielei, ca iarba în tăișul cosorului, aduce din băerile desertului un oftat de nețarmurită voce bună, lipindu-și nasul aprins, de căruile geamului, trudindu-se a-și alina de acolo, calul amorțit în coceni.

— Stai mă tată, numai să plătești și pornim, că apucă ciorba Mariții să se slătească în ceanon și ne ia păru foc la amândoi!

Și calul înămolit în tulpinele de chibbar ale porumbilor, prinde a înțelege svonul îndemnatului din cărciumă; cărmeste un timp din obida lui amară, îndoaie gâtul teșit spre șoproncața care îl încremenește în răspântii de câte ori chirigiul vine cu marfă la oraș, răschiră obosit nările spre furcana stăpânului care întucea toată ferăstruia prăvăliei și dinspre care vin domoale în pacle căruții, lucirile colorate ale clondirelor umplute cu otrăvuri, răspunzând beșivanului dinăuntru cu un nechezat infometat, care se potolește iute în măsecele lui late și rari.

...și el în frunza lui creștală... Și cântecele lui se naltă din păt la stele și nu s'ar mai sfârși dacă din Olympul zeilor și al constelațiilor nu s'ar urzita Vesper și n'ar aminti păstorilor să-și vadă de turme...

...O binecuvântat Vesper! Tu nu termini numai bucolicele lui Virgiliu, dar amintești și situațiile false.

Căci ce caută, Ivorya, toată această mitologie inoportună, în însurarea asta fluidă! De aceea slăturăm pe lespedeaa caldă, în vecinătatea florilor și a găzei de smarald, s'în pragul grotelor de marmoră neagră din pupilele tale? O viciu de clasicitate! Emfază de alexandrin rătăcit pe malurile Dâmboviței, când oare vei înțelege biet descendent din Aeneas, că Didona adăpostită de furtună sub bolta de piatră a peșterii, aștepta inutul propriu ei frumuseși?

PERPESSICIUS

— „Uite acenși mă tată, s'apuc numai să plătești negustorului și o și urnim, că e foc dă Marița!”

Și nechezatul amorțește în bojocii degerați, lăsând în urma lui cutremurarea sficoasă a panglicuței din cinnpeul cozii.

— „Gata nea Gogane?”

— Cum să nu fie gata boerașule dacă vrea și bidiviu meu dă cal? Ia te uită, parcă a și auzit răsteala Mariții! Nu-i vorbă, d'alaltăeri pe drumuri cu tutunu, o fi și vremea: mă tem că baba s'a luat dă gânduri! La urma urmii am eu leac dă mânia ei; o jimblă dă la târg și gata, i-au astupat gura — moare femcia după pâine albă, nu altceva. De, mai rămnește și ea din când în când după un dumeicat dă cozonac, îi știu eu pontu; i s'a cam agățat d'atâta azimă! Da unde mai pui că e și cu pretenții, mtra! Ji tot dă zor

SARMANUL KLOPȘTOCK

că nu prea a luat bărbat după nasu ei! Ce să faci mureca cu un moșie, cu un prost și cu un beșivan dă c'rezar după Vlașca, așa ca d'alde mine? Cându ei a fost la un sprințau îmbrăcat mai nemtește nițeluș ca mine, nu mocofan dă căruțaș încăciulat, s'a sucit lumea; d'asta i-a abătut și marcoavei mele! Da nu umbra zici să bage hârtii ca să dea divorț dă mine? Crucește-te draco, Marița lui Gogan în divorț cu bărbat-so! Cât p'aci nebuna să se facă dă pomina la bătrânețe — ca, muere cu fete măritate și alea cu copii la rândul lor!

— „Toate bune, da dacă mai adăstăm, cum ai s'o scoți la chelemet cu cucoana?”

— Păi jimbla boerule ce rost mai are ca aci în traistă? Uite-o cum pândește în chichița faitonului. Ea o să domolească pă iabrașa, păi? Dă împăcat tot o împac eu, nu-i vorbă, și eu jimblă și fără jimblă, dar ce mă tot frământă pe mine la înăun, e ciorba aia care nu se mai apropie, blestemata, că tare-i alunecoasă și ardeiată — numai pipote! Dau eu, dă ea acuș, numai să mă văz pă leagăn! Hai mându latii că și-o fi.

Și nechezatul, iar scorni o vreme nă-

rile vinete și panglica cea mroaiată. Brișca se smucea în coceni, furcana lui Gogan se lăpi de ochiul de pușcărie al șandramalei plină cu otrăvuri, portocalii și gurgălanul chirigiului iar se înalță căpcaun spre joțul cinzeacăi, aducând în bureții bojocilor dogoarea băuturii care fulgera o vreme în lumina unsuroasă a sticlei, strecurându-se apoi grabnic, în elincăneli grefoase, în pântecul drumețului incins de băutură.

— Plătim acenși și gata.

Dar calul nu mai credea! Buzele lui opărite de răsmerița iernei care scăpăra în oglinzile turburi ale burhaiului, se îmbinara într'o infigurare neclintită, răbufnind până în adâncul șalelor goale.

— Hai meștere odată că nici calul nu mai vrea!

— Vrea el moșu tatii, că-i miroase a grăunțe. Ce el nu are porție ca omu? Nu degeaba am luat noi bani dela stat — așa-i cîrlanul tatii?

Dar cărlanul se încrunță a dispreț în coceni, sugrumându-și mânia între pânțete și nări. Din amărăciunea ei, calul da drumul când și când unor suvițe de aburi cari plecau dintr'o înfinată desnădejde și se topeau în ceață, printre nările jilave. Unchiul Ghiță sros din țâțâni, a înmărat negustorului infipt în dușumelele scălbiate de oțelul potcoavelor, consumația Goganului și mângăindu-i curtenitor cojoaca uscată, ne-am apropiat de postalion. Aci, chirigiul s'a mai „tomnit” o vreme cu zapciul din Joita pe ademenirea băuturii, a schimbat în treacăt câteva cuvinte cu calul și ne-am cocoțat pe dricul briștii, pisând nutrețul aromitor de sub velință. Telegarul a elicit a mulțumire din urechile mâncate de țânțari, a înălțat crâmpelul cozei în lumina burhaiului și trăgând copitele din elisa dășghețului, și-a făcut loc în linia carelor, Gogan și-a adus grabnic căciula pe nasul lui de asasin, s'a cuibărit în slina caldă a coșocului și a înălțat codrișca deasupra spetelor dințate ale calului, umplând postalionul de vioșie. Din cal a rămas numai sfărucit tocat al urechilor și fulgerarea grăbită a panglicuței din bidineaua cozii. Trupul lui pușinel și scund, înota cu temeii în undele moșii, intrând și eșind din negurile ei. Poleiul adâncea brișca în drâmbulele picleose ale trocnilor.

— Să fim oare la șini?

— Acușica le trecem și șinile. Uite do-rebanjo la marginea salcâmiilor. Pă urmă răsare din plopi foisoru și nițe și Ciorogârta și după ea hait cât coala și coana Marița mea cu ciorba ei, colo jos fu Ulmi, după livada aia...

— Dar vre-un lup, nu care-cumva?

Gogan igni în coșoc, se răsuci în pae, făcând din potcoave și își întoarse căciula spre noi:

— Lu? Păi ce să faci lupu cu noi dăuțați dă nemăncare? Lupu s'a îngrijit el azi noapte dă provizie, acenși doarme în vizuină; nu-i arde lui dă hoit pă lumina!

Și Gogan plimba grabnic dosul palmelor prin sârma mustăților în care tremurau florile de argint ale chiciurii. Apoi ridicând sprâncenile șpoase pentru a face drum unei îngrămădiri de amintiri, se răsuci din nou pe leagăn:

— Să vezi boerule o chestie cu lupii. Veneam din sus, dinspre vălii Slatinii, cu vite de mănecă, pentru abatoru din Malu-Spart, aci la marginea cătunului, unde coteste Argeșu, colo în capu chimitirului. Ce să-ți mai spui eu D-tale? Au, ars toată zdreanța după mine ca să

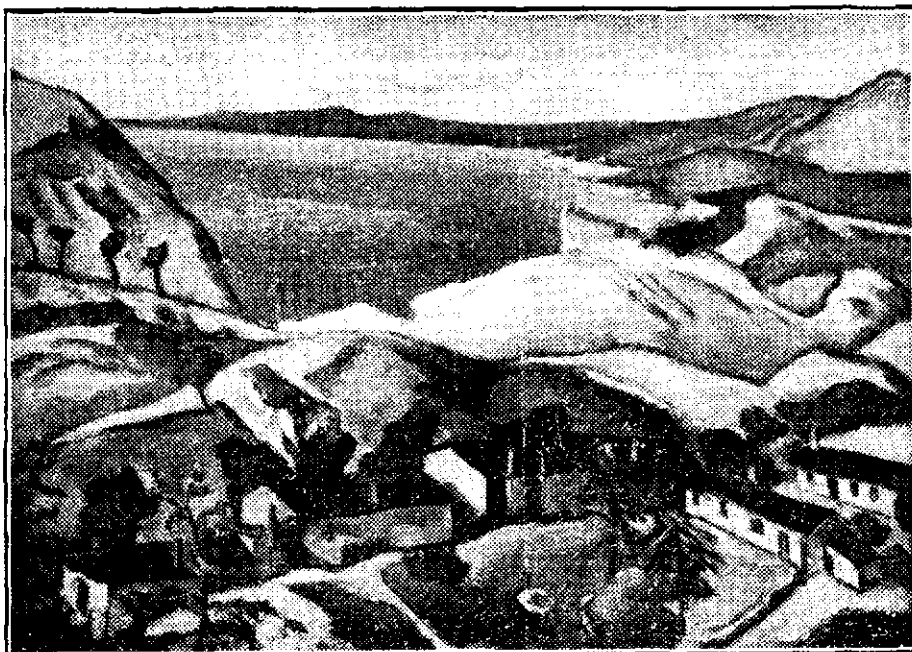
pot să pui lighioana pe goană. Doi era, bată-i potea să-i bată, galbeni și botoși. Chefneau de parcă aveau țâfnă. Dă unde chip să-i urnești tu din loc numai cu flacăra? Să tăvăleau în vâlcea taman ca copiii pe nisipu Sabarului, la scaldătoare, Pasămi-te la timpul ăla, nu le-o fi fost foame, dă vreme ce nici gând n'avea să se răpează. Toca numa așa zăpada, în silă. La o vreme îi lăsasem mult în urmă — tot cu calu ăsta eram. Calu, vezi d-ta, n'a sforăit dă loc — se vede că nu simțise încă fiarele. Mare mi-a fost ciuda că n'am dat o luptă, tot mă despuiase ei pă mine dă țoale. Într'o vreme mă bătea gându la o asmuțitură. Dar n'am eșit d'abinelea din linia Căscioarenchi și na, uite lupii pe coasta aialtă a pădurii. Imi făcuse Dumnezeu pă poftă. Numa să-i fi văzut ce mai goană după poștalion! Armăsarul meu a început și el să mormăie pă nas — simțise primejdia. Atunci să fi avut eu o carabină, halal! Cum imi venea potăile taman în față și cum stam cu cocoțat pă leagănul brișcii, d'acolo, tomna d'adrechtu între sprâncene îi trăzneam, până la unu! Să te vedem acusica Gogan! Las calu în voc, mă 'ndes mai bine în leagăn, trag d'o frânghie cu care priponisem vitele în curtea țării, îi torn un colac la un capăt și zvârl cu el în zăpadă în drumu lupilor; croesc pă d'andarati calu cu biciu ca să nu pierd fiarele din ochi și dă capu aialalt, încep să smucească funia. Lupii au stătur un timp locului, au înălțat nările în sus și au început să urle din rărunchi dă auia toată pădurea. Răsuccam din funie, mai nai să-mi zmintesc osu din loc, Calu rupea pământ cu fuga. Într'o vreme lighioancle, se vede că luase seama că în zăpadă șerpuia ceva care nu le mirosea tomna bine, că numa ce-i văz că s'abate o palmă mai la o parte dă potecă. Eu, năpăleam dă zor lațu în zăpadă. Într'o vreme lupii au stătură în loc, a mirosit în vânt, așa... a ciudă; dau cu goană calului și ochii meru la streang. Și să te ții fugă vericule, ca dracul de tămăie. Căscioarenca eșea din plop — dasem la șes. Dilăniile s'a abătut ca un lat dă mâna din linie; a stat ce a stat la gânduri și după aia a intrat în pădure; da ochii, tot la prizătoarea mea. Aia carabină boerule! Și uite așa, am trecut bine ca prin gura morții, viu nevătămat, cu șmecheria cu lațu. M'am crucit singur d'asa pocinog, și dasupra m'am ales după alea toate și cu o poreclă — lume proasfă în sat — strigoiu, imi zice strigoiu, strigoiu Căscioarenchi. Dau zor că ar fi trecut moartea prin oasele mele și că pă urmă s'a învățit lucrurile așa că așa fi înviat la loc; asta ca să nu le tacă floanca la proști. Lume tântă și a dracului, boerule! Și d-ta acusi mai stai să pomenești de lup! Păi fringhia nu-i aci cu mine? Cam ce ar păzi ea? Tot imi zice ei strigoiu!

Tragedia lui Gogan mă amărșise în troscoț. Chirigiul încă mai vorbea, cu spatele la noi, trimițând fiorii povestirii lui macabre spre urechile calului ciulite de grozăvia amintirii. Și pipăindu-și într'una funia de sub leagăn, povestitorul arunca priviri îngrijorate spre coasta mâncată de zăduf a Ciorogării, care se înclină aprinsă pe umbrelele plutețelor adormite în soare. Podul își răschița birnele niuse, pe oglinzile înlemnite ale apei.

Și ca să trezim pe chirigiul din visarea lui funebră:

— Cum se vede, ăst timp, nu prea are să fie așa grozăvenie de ghiață, meștere Gogan?

— Pagubă în ciuperci boerule! Iaca la bălci la toamnă, om bea și noi Emonadă caldă și n'om muri; abia nu ne mai cade ale măsele în tinicheaua rahagiului.

Peisagiu cu mare de P. IORGULESCU

Nu mai de s'o îndura Dumnezeu să aibă milă de ai cu ghefării înclăriate, să abată vr'un bălțareț din mlaștinile Ulmilor și să-l întindă învrăjbit în văile Poenariilor, aci la mașini; să vezi atunci prăpad de ghiață și dever la necustori!

Am ținut Sabaru, dar întreruperea cu ghiața nu a potolit în Gogan reveria lupilor. Într'o vreme, vrăjbit parcă de poezia ei hidoasă, a reînțepuț cu... calul, punându-i întrebări și dând răspunsurile tot el, pe acolo pe unde episoadele întâmplării apăreau mai sinistre în năpădirea amintirilor, gustând parcă, acum la adăpostul morții deliciul grozăviei care nu l'a atins. Și calul reamintindu-și și el de chestia cu lupii, s'a abătut din slobozirea frăului, îndreptându-și ochii înfloriți de ger, spre poalele Căscioarenchi. A privit îndelung dăra funici care pleca din lațul lui Gogan și în cercul căruia dănuia moartea; s'a uitat la Gogan a oftat curios pe nări și apoi și'a rostogolit migdalele unede ale ochilor cari plângeau în spicele chiciurii din gene, peste toată coasta poleită a pădurii. Și de data asta, nechezând într'alți fel, s'a înghesuț abătut în ulube, mestecând zabakele. Și ochii lui plânsi s'au ridicat într'o vreme deasupra coamei troenilor, pentru a cerceta drumul izbăvirei de atunci, care se deslusea din răgacele burhaiului pe o linie tremurătoare de argint, mărind splendoarea ernei și care se frângea departe, pe zaplazurile ceșii, într'o încremenire nepăsătoare, cât putea să aducă ochiul în lumina lui, din răsfângerile zărei.

— Cam p'aci a fost întâmplarea? demeteci cu pe Gogan din visarea lui care își vârșe în turcan odată cu nasul și năvala viziunilor, ademnit și eu de melancolia calului.

— Cam așa. Ochiul D-tale e mai lumios ca al meu, — cam p'aci vine. Numa câtă dacă se zărește crucile chimitirului, c'atunci ne apropiem chiar dă locu d'atunci. Pân dreptu ăla mi-a eșit moartea înainte. Vezi o magazie cătrănită? Ala e abatoru. Pă urmă vine bulamacii Argeșului. După ei, cam în dreptu unde se sapă vâlceaua, colo în groapa aia, s'a tomnit lupii cu viața mea. Chipu mi-a lăsat-o, că m'am brodit cu funia la mine, altfel putea ca ciorba Mariții s'astepte mult și bine, că noi tot în gura fiarelor am fi rămas și până azi! Chipurile am

rămasărilor numai într'a oamenilor ca să-mi zică strigoi!

Am suit dâmbu podului. Parapetele se revărsau în lături, ca niște fosile uriașe prinse în geamurile apei. Sub noi, trosneau încheeturile lovite de sloiuri, Sus, pe culme calul și-a oprit sfăreul urechilor însulițând zarea cu ele, Gogan și-a plecat o mână pe dricul poștalionului. Calul s'a uitat și el cu noi în prăpastie. În fund luceau sfioase, șuvițe albe—acele resturi tămide și imaculate ale zăpezilor neafinse de soare, cari păstrează parcă în aspectul lor umil, dorința de a nu se mai topi nici când și din splendoarea căroră țâșnese în primăvară ametistele violetelor și perlele ghiocelor. Acolo se înămolise, după spusa lui Gogan, Arhanghelul Mihai. Brișca a trecut apoi dâmbul suind în luminiș și schinețnd din căpățânele roților ca de o apăsare care o ținutise în fruntea podului, acolo lângă vâgăuna unde moartea se svărcolise amar, în prizătoarea lui Gogan. — Și celul s'a mai uitat odată în vale, aducându-și nările aprinse aproape de cîmpeul cozii, apoi codirișca lui Gogan s'a înfiș hotărâtă în pumnul lui scoroiț.

Tânguirea sloiurilor de sub podină, urmărea de acolo mănioasă, îndepărtarea poștalionului.

Și în goana căruții care rețea hopurile și firimița poleiul, a fulgerat într'o vreme, undeva, în drum, în cotitura Spiridonului, în clopotnița cimitirului, sau în prăpastia Sabarului, patru cărbuni aprinși, înăsprind gemetele sloiurilor și așezând, ca într'o lugubră aniversare, năluca amintirii pe fruntea îngândurată a chirigiului — patru cărbuni care fulgeran în patru orbite învăpăiate. Lumina drumul calului și fiind mereu ferbinte ciorba Mariții lui Gogan Ghiorgășoiu, strigoiul Căscioarenchi.

SARMANUL KLOPSTOCK

Un călător englez pe la noi: Robert Ainslie

de IOAN C. BACILĂ

Robert Ainslie a fost ambasador la Constantinople și a trecut cu o suită mare pe la noi; în ziua de 19 Iulie 1794 era la Pitești și se întâlnește cu un alt călător englez, Iohn B. S. Morrill of Rokey, care pleca spre Constantinople. În suita lui Robert Ainslie se găsea și pictorul Luigi Mayer, care a luat câteva schițe privitoare la țara noastră. Ajuns la Londra, R. Ainslie a scos în anul 1801 cu chelutiala lui, un album din schițele făcute de Luigi Mayer însoțindu-le de note explicative foarte prețioase.

mănate de curgerea Dâmboviței. În stânga este un pod de lemn în forma unui arc; pe malul apei grupuri de femei spală rufe. Scena este luată unde este astăzi strada Isvor.

Vedere de lângă București (pl. 26). În planul I în dreapta se vede ruina unei biserici și lângă ea trei cruci de piatră, în stânga este o biserică în stare bună.

Curtea și Mănăstirea Sfintei Maria (Curtea de Argeș) (pl. 22). Reprezintă curtea mănăstirii, în fund se văd chiliile, biserica are patru turnuri răsucite și o

Primăvară

Pe aripi fluturate de cocoare
Un svon de primăvară, tremurând,
În calea lui nădejdea o'nfiripă
Și-o floare albă ne deschide'n gând...

Mlădițele și-ascund vestmântul humii
În alba năruire de comori;
Dormeau în muguri zâmbete ascunse
Și zâmbetele-acuma ard în flori.

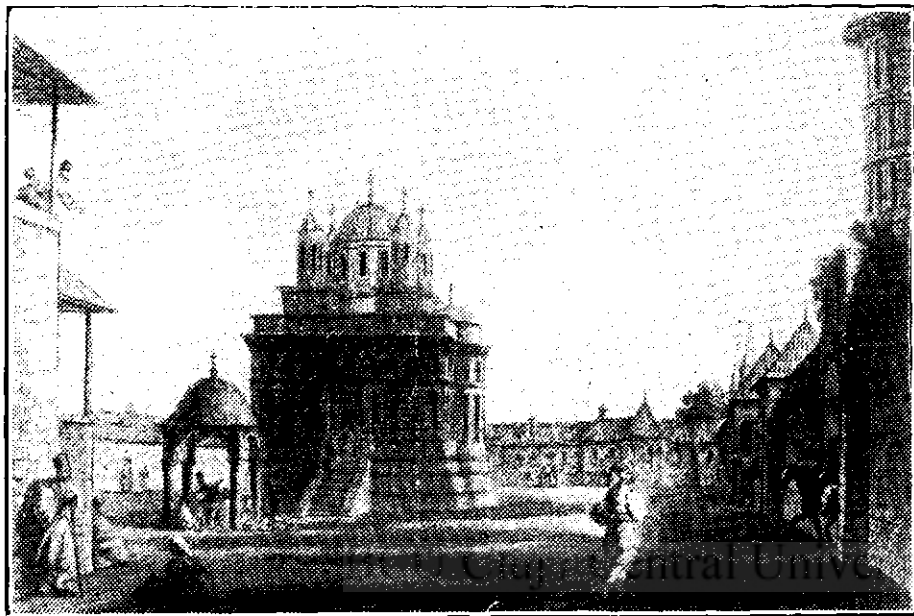
Și-atât de albe crângile se pleacă
De parcă innălbite iarnă grea
Și-a rătăcit pe-aicea o aripă
Și-aripa ei se scutură de nea..

Când dorul prins în ploaia de lumină
Se leagănă pe-o creangă de cais,
Un val aprins se sbate cald în suflet
Să 'nmugurească floarea unui vis...

GR. VEJA

jului se vede superba și respectata mănăstire a Sfintei Maria numită de Români Sfânta Maria de la Curtea de Argeș, după situația sa pe acest râu. Ea are două curți spațioase, una cum este reprezentată în gravură având o frumoasă biserică zidită din piatră, împodobită cu turnuri terminate cu cruce trifurcată probabil cu o emblemă a Sfintei Treimi. În această biserică sunt multe morminte ale vechilor Domni din Muntenia: se presupune că ei își aveau reședința într'un mare castel întărit, situat pe o înălțime aproape la o leghe de mănăstire, unde există încă resturi numeroase. Această mănăstire este extrem de venerată de locuitorii provinciei asemenea și de Turci pe care a respectat-o și în timpul războiului. Cei cari o locuiesc sunt călugării greci cari sunt comod instalați și foarte ospitalieri cu străinii."

Intrarea în mănăstirea Sfintei Maria (Curtea de Argeș) (pl. 23). Arată zidul împrejmuitor cu turnul de la intrarea

CURTEA INTERIOARA A MANASTIRII CURTEA DE ARGEȘ,
Desemn de Luigi Mayer pentru albumul lui Robert Ainslie

Acest album a avut mult răsunet în lumea apuseană și a avut mai multe ediții, în 1802, 1805, 1807, 1810. Ediția din 1810 are titlul următor: Views in the Ottoman Dominion in Europe in Asia, and some of the mediterranean islands, from the original drawings taken for Sir Robert Ainslie, by Luigi Mayer. London 1810.

1 volum în folio, 30 pagini+71 planșe colorate, gravate în aramă. La pag. 8-10 dă relații prețioase asupra Munteniei și Moldovei, iar pe câte o foaie anterioară fiecărei gravuri este textul explicativ în limba engleză și franceză.

Acest album arată vederi din Constantinopol, Pera, Terapia, Burgas, Kirkilise, Muntenia, Siracusa, Stromboli, Efes, Ierusalimul și insula Samos. Planșele 21-26 privesc Muntenia și sunt următoarele:

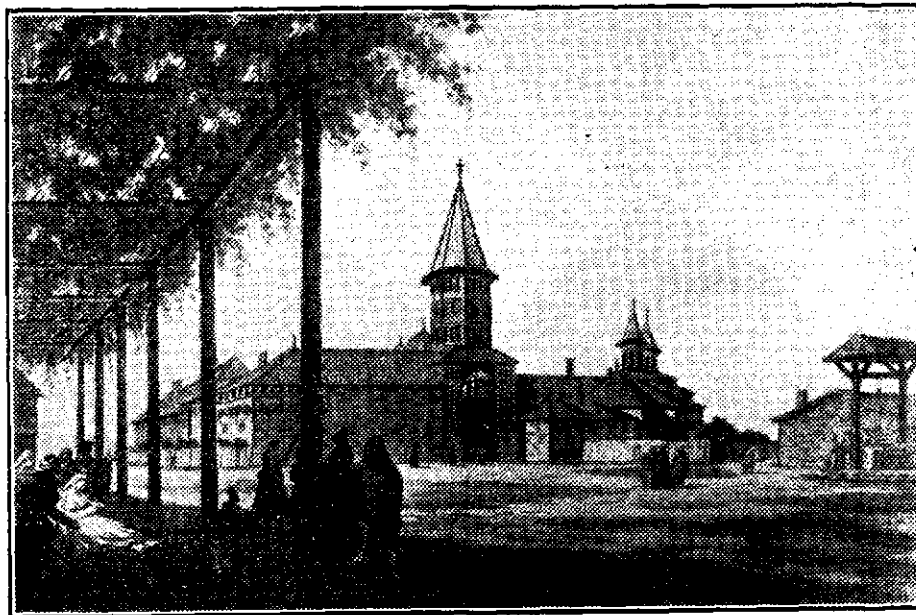
Vederea de pe valea Oltului (pl. 21). Arată un drum pe valea Oltului cu frumoase peisagii, patru călători cumpără de la niște țigani aurari, praf de aur, seos din râul Olt; în stânga este o casă și trei corturi țigănești.

Piteștii (pl. 24). O admirabilă vedere a orașului Pitești pe malul Argeșului. În fund și în dreapta se văd case, în planul I, trei femei și un om duc un copac.

Palatul din București (pl. 25) — vezi gravura din „Universul Literar” No. 12. Reprezintă palatul domnesc al lui Ion Gheorghe Caragea pe malul râului Dâmbovița — astăzi Arhivele Statului. Palatul este zidit în stil românesc cu două etaje și acoperit cu țiglu, în interiorul curții se vede turnul bisericii Mihai Vodă. În fața lui este costișa dealului și cu poarta de intrare. În planul I, în dreapta, sunt două mori cu roțițe în formă de lopeți,

cupolă, o seară mare de piatră este la intrare și în fața bisericii este o mică cupolă susținută de patru stâlpi. În dreapta se vede poarta de intrare cu un turn. Vederea este foarte interesantă, cu totul deosebită cum este astăzi.

Asupra Mănăstirii Curtea de Argeș, se dă următoarea însemnare: „La o zi de părtare de Pitești, urmând cursul Arge-

CURTEA EXTERIOARA A MANASTIRII CURTEA DE ARGEȘ,
Desemn de Luigi Mayer pentru albumul lui Robert Ainslie

Ochii noștri și-au vorbit!..

N e c a z

de NATALIA NEGRU

— Veneam dela mare, îmi povestea Felicia. Mă suiam în tren la Constanța, pentru București. Ca întotdeauna, imbulzeală, protestări, izbucniri de indignare. Hamali zăpăcoți, domni energici și teribili,—doamne dificile, impacientate, disprețuitoare... M'am strecurat cu multă prudență și reculegere în vagonul restaurant, găsind imediat loc la o masă. Sigur de sine, hamalul mi-a așezat geamandanul sus, pe plasă. Trenul a pornit. M'am uitat împrejurul meu. Lume străină, dar streini dintre aceia, cu cari niciodată nu te-ai putea împrieteni. Bieții oameni! Ce-am eu să-i vorbesc de rău! Ei, dar, vezi, sunt tizionomii în care poți să presimți afinități sau repulziuni,—altele nu-ți spun nimic.

Vecinul meu de peste masă,—roșcovan, gras și asudat, se simțea strămorat în porțiunea de loc ce i se făcuse, și își potrivia piciorul în tot felul, pentru a se stabili în echilibru. Ochii bulbucați, buzele prea groase, mâinile mari,—batista de calitate proastă, cravata foarte albastră, hainile prea identificate în culoarea prafului—toate arătau un biet om necăjit, pentru care—poate a călători era mijlocul lui de a-și fi câștigat existența. Treaba lui. Pentru mine însă, nu era o vecinătate agreabilă. Alături de el, și în dreapta mea—și mai rău!.. Aveam eu mine o carte... pe „Salambo”.

Nu râde. Știi cu că „Salambo” nu-i cartea, pe care s'o citești în tren. Și nici nu sunt de părere, că în tren, trebuie numai decât să citești. Chiar dacă tu nu vorbești, îi auzi pe ceilalți vorbind. De ce, să fugi de oameni?

De ce, să nu-i privești cu simpatie? De ce, aerul acesta disprețitor pentru societatea semenilor tăi, și refugierea în abstracțiunile unei cărți, pe care, orice s'ar zice, tot n'o poți citi cu atenția cuvenită? Nu trebuie pierdut nici un prilej de-a cunoaște viața și în tren, e tot felul de lume.

Vezi, că, uneori, te mai simți și cu toane... și cum atunci, era pe la ceasurile două, după amiază, într'o zi de August, îmi era și mie cald, și mă indispușese imbulzeala dela urcare.

Pe „Salambo” o uitasem neîmpachetată, după ce îmi închisesem geamandanul, așa că am luat-o în mână. Se vede că mi-am zis: „până când s'o aciuia vecinul meu, eu mă mai uit prin carte, mai ales că conductorul trecuse, și nu mai aveam nici grija vizării biletului.

Îmi era sete, dar speram că n'o să întârzie garçon-ul, „Salambo” o citisem eu demult. O luasem însă cu mine la Constanța, fiindcă de ea era legată o amintire dulce. „C'était à Carthage” erau

mănăstirii Curtea de Argeș, peste el se văd turnurile mănăstirii. În planul B sub o verandă sunt femei care stau de vorbă cu călugării și o femeie bolnavă adusă pe targă la mănăstire; în dreapta este un puț cu găleți. Asupra acestei gravuri Robert Ainslie a făcut următoarea însemnare: „Tabloul de față a fost desenat din curtea exterioară: la dreapta în primul plan se vede turnul din mijloc dela intrare, deasupra acoperișului se poate observa cupola și turnurile bisericii.

Grupa figurilor sub verandă este o femeie în agonie, adusă pe o targă de prietenii din satul vecin cu mănăstirea ca să o spovedească, fapt care s'a petrecut pe când artistul se găsea acolo”.

ION C. BĂCILĂ

cuvinte cari treziau în mine emoții, ce făceau de alt roman, nu de cel scris în carte.

„C'était à Carthage”—însemna la București, într'un salonaș împodobit cu buchețe de gladiole, în ceasurile vrăjite ale amurgului. Aveam viziunea punctului roș al focului dintr'o țigară și-a noului în care se resfirau volutele de fum... Prin ceafa fumului și-a inserării, îl vedeam pe el, așezat în fotoliu, grațios și fin, cu figura prelungă, palidă, cu ochi catifeleși umbriți de gene ondulate, și privind fix, și surâzând... Surâsul inteligent... și gestul revărsat al mâinii, acca mână, care părea o sculptură de marmoră albă, pe meșuța de-alături. „Salambo” era o preferință literară a lui, și în vreme ce el rostia declamator „C'était à Carthage”, eu mă pierdeam admirând un frumos profil de heruvim.

Păstram în mine o imagine de pură estetică, de accia am evitat de-a-mi ridica ochii asupra vecinului din față.

NATALIA NEGRU

— Înghetată, dacă doriți, domnilor!..

O, da, decând îmi era sete!..

Decând însă am ridicat ochii, fără voce, am tresărit.

Privirile mi-au rămas ațutite asupra celui pe care-l aveam înaintea mea.

Tot timpul, cât am degustat înghetata, picătură cu picătură — ne-am privit.

Dispăruse vecinul dela început, și altul îi luase locul.

„Ce cămia în trenul ăsta?—îmi ziceam...”

El intrupează icoana care s'a trezit în mintea mea, decâte ori am auzit cuvintele: conte, marchiz, prinț... mai mult încă... îi lipsesc numai zalele din basme, ca să fie Făt-frumos. Ochii! N'am mai văzut ochi așa de mari! Câtă aristocrație în ovalul prelung al feței... Ce frunte genială... Ce reflexe de bronz în păr...

Căutam să mă dumeresc... Măncam înghetată, mă răcorisem, nu-mi mai era cald... Nu mai puteam crede că era o vedenie.

S'a ridicat o clipă în picioare... Înalt,

Nu știu ce să mă mai fac,
Nu e inimă, ei drac,
A de bate'n pieptul meu
Că mă cert cu'ea mereu.

Și-ai lua-o la bătae
De n'ar fi prea multe strac
Să o apere de mine,
Când cu ea nu mă am bine.

Toată ziua nu mai tace
Noaptea numai pozne face.
Așa inimă neună
De nimica nu e bună.

Intr'o vară te slăbește
Și 'ntr'o zi te împlinește
Rău e să fii singurică,
Nu mai are nici o frică,

Nu mai în beledi te bagă,
O blestemi... și tot fi-i dragă
Că e mică cât o pară
Nu te 'nduri s'o dai afară.

VIRGINIE GHEORGHIU

subfiratec, și atât de sigur de grația pe care o avea trupul...

Prin ce joc de magie răsărise în fața mea? Simțiam bine, că-i plăceam și eu... Mă privia și era turburat...

Chiplul nelămurit evocat de „Salambo” s'a evaporat, a dispărut... Am închis cartea.

Pierise orice altă realitate. Nu mai vedeam tren, lume, peisagi, Bărăgan... nimic!..

Eram numai noi, Ne simțiam cei mai buni prieteni... Surădeam. Eram îndușă de că tot ce cuprindea sufletul meu, se găsea și într'al lui.

„Nu visez oare? mă întrebam totuș... nu am în fața mea un Van Dyck?

Percepeam o accentuată înrudire de rasă cu cel pe care-l eclipsase.

În celalți nu-i suflet, nu-i căldură, nu-i credință—ci numai inteligența rece, tăioasă...

Ochii din fața mea deschid imensități...

Ce puteri de cugetare și simțire mă atrag spre prăpăstiile acestor priviri? Ce frunte luminoasă...

E păr, sau e mătase în șuvițele de pe cap? Ce acriană e mustața răsărită cu eleganță.

Sunt liniile trupului, sau e magnetul vieții lui lăuntrice care-mi agită pulsațiile, și-mi apasă respirația?

Frumusețe!.. Care e taina seducției tale, de ce, ametește! E caldă viața în el. Ce blând îi e surâsul, și cât de inteligent?

El crede, nu neagă, nu anihilează.

Sunt clipe mari, sunt clipe misterioase, când două vieți se atrag ca doi bolizi, cari se contopesc încandescenti, și lumile se bucură de fulgerarea luminii lor...

Iată acea clipă!

Saredo — era un străin. Venea din Egipt și se ducea la Londra. Mincarul îl făcea să treacă prin țara noastră, — cu vre-o lună înainte de izbucnirea războiului. Vorbă toate limbile culte, și parte din cele orientale. Se opria o zi în București. În restaurantul gării, am luat masa împreună. Sfios, a vrut să-mi plătească masa. A surâs satisfăcut însă, când a văzut hotărîrea mea energetică de a-l refuza. Simțiam că impresia pe care i-o făcusem, nu era inferioară celei pe care mi-o făcuse el mie. Ne întreceam în istețimi.

Proprietarul *)

Spre floarea perilor din curte, privește soarele cruciș.
Cu braste răsturnate proaspăt, se întinde via peste coastă.
Pridvorul casei părăsite a mucezit pănjenjiș,
Și trăsura'n poarta curții cu caii înhămați, adastă,

În vie, oamenii la lucru, isbesc adânc cu sapa'n glie.
Un uliu cu aripe de piatră, din poala zării-albastre, scapă,
Și'n soare, brațele vânjoase smucite ritmic peste vie,
Prind fulgere dogoritoare în fierul văcut de sapă.

O față-a coborît poteca, cu șolduri pline spre fântână...
Caișii grămădesc pe prispă omăt de floare scuturată,
Vieru-aduce „soroteala”, și cu registrul verde'n mână,
Așteată să-și întoarcă „Domnul”, privirea dusă după față...

TUDOR MUȘĂTESCU

*) Din volumul „Versuri” ce va apărea.

M'a condus până la poarta casei mele.
— Dați-mi voc să vă sărut mâna, cu toate că eu, ca strein, nu am acest obicei. Nuanța însemna, o distinsă stîmă ce-mi arăta.

A doua zi, la ora unsprezece, a venit să-mi facă o vizită. De ce nu fi-aș mărturisit, că mi-a plăcut eleganța cu care era îmbrăcat, și de ce nu fi-aș spune, că mi-a adus cel mai grațios buchet, pe care l'am primit vre-odată. Un buchet studiat, nuanțat, care avea ceva din finețea și discreția... lui...

— Ochii noștri și-au vorbit, — mi-a spus el, cu un fel de solemnitate în glas după un răstîmp, în care nici unul, nici altul, nu puteam vorbi.

Trebue să merg înainte, înapoi nu mă mai pot întoarce, — așa sunt împrejurările de războiu... a urmat el.

Ce stranie apare uneori viața! Să fii blocat de pretutîndeni, — să nu ai o porțiță de ieșire!...

Să-mi dau seama, că dacă plec diseară, vor trece ani, și nu mă voi putea reîntoarce.

„Acum, după ce te-am văzut în cadrul dumitale de acasă, acum te înțeleg... Nu mă mai mir, de ce, mi-am sprijinit cu uimire privirea asupra dumitale, când te-am văzut citind în tren... și așteptam nerăbdător, să-ți ridicî odată ochii din carte. Citai... „Salambo” — totuș mi-am zis: „nu se poate să fie o pedantă, e prea dulce figura ei. Când, în sfârșit, ți-ai ridicat capul, și eu ți-am privit în ochi, mi-am dat seamă numai decât că:

ochii noștri și-au vorbit”.

— M'a întrebat, de câți ani eram. I-am spus să ghicească. El mi-a dăruit o tinerețe frumoasă, luându-mi vre-o opt ani din cei pe cari îi aveam... Pe-atunci eram destul de tânăr, și el era de-o seamă cu mine.

Felicia părea cu adevărat mișcată, pe când îmi povestea. După ce s'a plimbat de câteva ori prin salonaș, s'a așezat, și proptindu-și privirea într'un singur punct, mi-a spus mai departe:

„E ceva din fantasticul poveștilor în această întâlnire a mea cu Saredo.

Din convorbirea cu dănsul am reținut, că el este un răstrănepot al unui Doge venețian. Străbunul lui, în urma unor eve-

nimente politice, a trebuit să se expatrieze. S'a refugiat în insula Santorin. Urmasii, au trecut în Egipt. Mi-a povestit Saredo despre odoarele păstrate în familia lor.

Acum de curând, spunea că au dat să topească o rochie de demult, care era țesută numai în aur și argint. Au turnat din ea lucruri pentru gospodărie. Mama lui a fost pe vremea ei, cea mai frumoasă și mai elegantă femeie din Cairo.

La despărțirea noastră, zguduît și înfiorat până la lacrimi, îmi spunea:

„Itinerarul meu va fi lung. Voi ajunge în Suedia, Siberia, Manciuria, Japonia, în Egipt, Spania, și de pretutîndeni îți voi scrie. În cazul, când se întâmplă de nu primești nimic, la sfârșitul războiului scrie-mi la Cairo, pe adresa pe care ți-am lăsat-o. Dacă voi fi mort până atunci, desigur că nu-ți voi răspunde. Inșă dacă voi fi în viață, voi alerga să te întălnesc”.

La câteva zile după plecarea lui, răsfolam distrată un volum de Balzac. Am dat de-o navelă stranie. Acțiunea ei se petrecea în Veneția. Unul dintre eroi se numea Saredo.

„En 1760 Saredo, l'un des plus riches sénateurs, un homme de trente ans, fou de sa femme!”

— Acum, îmi zise Felicia, îți las imaginația să lucreze, cum a lucrat și a mea.

De-atunci, sunt ani... În viața mea au intervenit multe. Totuș, eu nu mai pot uita pe palidul străin — cu ochi mari, cu păr bronzat, sentimental adânc inteligent, și de cea mai rafinată educație.

De ce n'am plecat cu el în largul lumii?

De ce?

— Ți-a scris? o întrebaiu nerăbdătoare pe Felicia.

— Da, pretutîndeni, mi-a trimis scrisori scurte, ca să nu obosească cenzura.

— Și — după războiu?...

— Nu chiar imediat după războiu, dar ceva mai târziu, i-am scris.

— Și?

— Mi-a răspuns un frate al lui pe care îl însărcinase el cu limbă de moarte să-mi răspundă, în cazul când eu aș fi întrebat...

— Felicia, este adevărat ce-mi spui tu, ori numai o poveste?...

— Nu știu!...

Seri italiene *)

Cerul e o față de apă înclinată, o apă din safir și aur, în care se taie cu armonii de baso-relieful, coline și castele.

O, serile italiene, văgăuni de lumină ce se stîng departe pe un rug, când pe drumuri bătrâne ce curg prin mozaic de flori, care flinse cu soare secerat, trec a alene.

Cerul nostru pare un clopot ce-l auzi doar atunci când îți pleci urechea spre taina pământului;
pe pînza pleoapelor plecate revine atunci cetatea, cu caravana ei de mituri...

Imprăștiat în minunăția noastră sufletul meu își poartă și acum copilăria.

Seri italiene, seri din safir și aur topite în visare...

Liniștea împietrea surâsul stelelor și clipele îmbogățiau rînd pe rînd podoaba celor de altă dată.

Mai fii tu minte?

În lacul aprins al unui cer de sară a fundam năvodul genelor și corăbiile pleoapelor noastre plutiau încete pe zări,

Cîmpia își flutură în bucle picuri de soare, picuri de cer și în leagănul ei purtată, părea că unește pământul cu nemărginirea.

Cărăbușii clătinau amforele cu parfum și tu te plecai să le ghicești mai bine...

Tresărită de taina lor, corola mâinilor tale roze mă căuta și florile mă ascundeau...

Mai fii tu minte?

LIBERALLE NETTO

*) Din volumul „Seri adânci”.

Amurg de primăvară

Apa vremii curge fără stăvilă.
Altă primăvară cu decor de vis
Jocuri de lumină tremură 'n abis
Și prin flori se umple
Cupe cu nectar...

Stau și-ascult cum urcă seva prin copaci...
Se crispează glia, presimțindu-și rodul,
Vremea peste elipe și-a întins năvodul,
Și'n amurg se-aprinde
Un mănunchi de macii...

AGATHA GRIGORESCU

NATALIA NEGRU

Ilustrul decedat

Banchet

de LUIGI PIRANDELLO

Ilustrul Constanzo Ramberti, stând în pat, cu ceafa rezemată de un maldăr de perine, ca să nu-l înăbușe angina pectorală de care suferia, privia prin umflătura pleoapelor întredeschise, o rază de soare ce se întindea de la fereastră spre picioare și împurpura ciucurii unui șal cenușiu cu pătrate negre.

Își aștepta moartea, știa că boala nu mai avea leac. Privia trecutul și nu mai vrea să-și rotească privirile prin cameră, dincolo de marginea patului. Nu o făcea ca să se reculegă în fața morții, ci se temea că lărgindu-și orizontul vederii câtuși de puțin, să mai vadă obiectele din preajmă-i care l-ar face să regreta legătura cu viața pe care moartea era s'o sdrobească în curând.

Strâns, micșorat în aceste margini înguste se simțea mai sigur, mai la adăpost. Se confundase în contemplantarea celor mai mici detalii ale ondulărilor ciucurilor aurii de soare și sorbea curgerea înceată a clipelor ce-i mai aparțineau încă vreo câteva ore poate, poate o zi, două... trei; poate mai mult! o săptămână. Dar dacă o clipă trecea așa de înec, cum ar putea el suferi scurgerea săptămânii întregi?

Se silia să nu mai se gândească. Și la ce s'ar fi putut gândi, acum? La moarte!... De sigur... iată o idee! Să încerce a-și imagina ce se va întâmpla după?

Da, acesta era un mijloc ca în lipsa speranței religioase să-și mai întârzie distrugerea finală, șederea în lume.

Curajos, ilustrul Ramberti se închipui așa cum l-ar vedea alții după ultima clipă, cum văzuse și el atâția morți: pe același pat un cadavru rece, cu picioarele întepenite în niște pantofi de lac, cu fața de ceară împietrită, mâinile la fel și chiar (de ce nu?) elegant în fracul negru, împodobit de flori presărate pe pat și pe perine.

Își luă poziția întinzându-și picioarele și privi. Simți o gâdilitură în pânțele; ridică mâna, își potrivea părul și barba roșcată ca o furculiță. De sigur, după moarte îi vor picătana barba și cele câteva fire de păr vor fi așezate frumos pe creștetul capului de secretarul său, „cavalerul” Spigula-Nonnis, care de atâtea zile și nopți îl îngrija, sârmanul om, cu cel mai dezinteresat devotament.

Nu-l părăsise o clipă și se tânguia la picioarele patului că nu-i putea ușura suferințele.

Prezența acestui om trist, înalt și miop îl mai ținea pe scena vieții cu o sforțică bine întinsă, ca să-și joace până la sfârșit rolul. Zădărnicia tuturor lucrurilor, cu care își umpluse golul existenței, îi apărea intrupată în cavalerul Spigula-Nonnis. Autoritatea și prestigiul său, multe alte zădărnicii, care se depărtau, și nu mai aveau nici o valoare, deasupra golului în care se afundau, mai plutiau încă cu oarecare putere, ca fantome de visuri, ca o închipuire de viață și vor mai dăinui puțin după moartea sa împrejurul său, împrejurul patului, împrejurul cosciugului...

De sigur, cavalerul Spigula-Nonnis îl va găti pentru ultima oară: îl va piepțina îngrijit deși cu oarecare desgust. Chiar el era desgustat gândindu-se că corpul său gol va fi privit de acest om, va fi pipăit de mâinile lui osoase. Dar n'avea pe nimeni lângă dânsul, nici umbră de rudă depărtată sau apropiată. Muria pustiu după cum trăise singuratic în Castelul Gondolfo pe care-l închiria-

se, cu nădejdea că se va putea însănătoși, după două sau trei luni de odihnă petrecute aci. Să mori... la patruzeci și cinci de ani!

Muria stupid, din vina lui; și uoi-sese munca, luptase cu o încăpățănare sălbatică care îl răpusese. Învinșese, dar în clipa triumfului, îl pândia moartea care i se furisase în cap, încetul cu încetul. Când depusese jurământul în fața Regelui, cu un fel de resemnare afectată însă ferocit până în adâncul sufletului și primise felicitările colegilor și ale prietenilor, moartea îl păstrea, era sigur. După două luni, într-o seară îi înlăpșese ghiara în inimă și îl trântise cu gura căscată, cu capul răsturnat pe biroul său din Ministerul de lucrări publice. După această sincopă, i se dăduse a înțelege, cu multă amabilitate, că ar fi fost nimerit — „mă înțelege” nu de alta, dar pentru sănătatea lui să-și părăsească portofoliul.

LUIGI PIRANDELLO

Așa că nici pentru presa guvernamentală moartea lui nu ar putea fi „un doliu național”. Sigur însă că toate jurnalele vor vorbi de „ilustrul dispărut”. Asta, da, fără îndoială. Vor regreta „existența, de timpuriu sdrobită, a unui personaj, care ar fi putut face, fără nemărginite servicii”.

Poate prezidentul consiliului și miniștrii, foștii lui colegi, un număr mare de deputați, secretarii de stat vor veni să salute rămășițele lui, în această cameră pe care, primarul locului și cavalerul Spigula-Nonnis, ca să se illustreze, o vor fi transformat în capelă mortuară cu ghiveciuri de lauri, plante verzi, flori și candelabre.

Și-i închipuia pe toți, cu pălăriile în mână, iar prezidentul consiliului în fruntea tuturor, privindu-l o clipă în tăcere, palizi și împietriți, cu mirarea înăbușită de o groază firească pe care el însuși o simțise de atâtea ori în fața unui cadavru. O clipă solemnă, mișcătoare: „Bietul Ramberti”!

Se vor retrage apoi cu toții în camera de alături, în vreme ce pe el îl vor pecetui în lada pregătită de timpuriu. Valdana, orașul său natal, Valdana, care îl alegea deputat de cincisprezece ani, Valdana pentru care făcuse atâ-

Am fost aseară invitat
La o adunare,
Unde
Fiecare
Gesticula
Și vorbea foarte tare!
În conversație
Am înțeles că e vorba de...
Civilizației!
Atunci, am vorbit și eu,
Ca orice corifeu,
Foarte tare;
Unii aprobau,
Alții râdeau
Și restul-dormeau!
Am gesticulat
Articulat,
Nearțiculat;
M-am iritat,
L-am deșteptat
Și—în sfârșit—am demonstrat,
Chestiunea civilizației ne-a coprins
Și ne-a convins,
Ca în orice adunare!
Apoi—ca final—s'a dat un banchet.
Eu,
Am fost așezat alături de-un poet.
Și-am băut împreună
Vin, vin și iar vin;
Spre ziua—prin eter
Am călcat peste un bancher
Și-am priceput —
Plecând de lângă vecin,—
C-avea dreptate Darwin.

G. G. GRUIA

tea, îi va reclama corpul; primarul orașului va veni în fugă cu câțiva consilieri să-i întovărășească corpul. Corpul său... dar sufletul? Ah! da și el va sbura puțin mai târziu, dar unde? După ce se va libera, va putea pleca unde-i place... dacă continuă să vieze...

— Cavalerule, puțină apă, te rog...

Cavalerul se întinse cât era de lung, scuturându-se din amorțea ce-l năpădise și îi întinse paharul, întrebând: — Cum vă mai simțiți, Excelență?

Ilustrul Ramberti, bău două înghițituri, înapoie paharul, surăse trist secretarului, și închizând ochii suspină: „Așa și-așa!”.

Unde rămăsese? Ah! se pregătia să plece spre Valdana. Corpul său... era mai bine să se gândească la el. Il luau de oap și de picioare și îl puneau în lada captușită cu stofă îmbibată cu sublimat. Venia apoi tinichigiuul... Cum se cheamă instrumentul care sbârnice ca o limbă de foc albastră?...

Iată și placa de zinc care va fi lipită pe deasupra, capacul ce se va țintui... Dar excelența sa Ramberti nu se mulțumia să rămâie în această ladă; ieșia și își privia cosciugul ca oricare privitor. Era frumos cosciugul de nuc, ca o liră, lustruit, lucios cu mânerule aurite. De sigur că alaiul înmormântării și transportul la Valdana se va face cu cheltuiala statului.

Din nou, excelența sa își vedea cosciugul așezat în dric și privește carul funebru urmat de mulțimea ce se coboară, încet și solemn din ea la gară. Acolo

Plâns

Orașul e'n soare și'n vânt.
Aș vrea să te văd și n'am unde,
Tristețea în mine pătrunde,
Ca ploaia 'n pământ.

Pe uliși bătrâne, te caut'
Cu soarele primăvăratice, —
Un orb într'un gang 'singuratic,
Se tângue 'n flaut.

Mă chiamă cu chiot și larmă,
O crăsmă cu vinul amar,
Și intru și plânsul ce-l sfarmă,
Pleoapele-l sorb din pahar.

ADRIAN CONSTANT

Caracal.

se află un vagon cu inscripția „8 cai — 40 de oameni” gata cu scânduri ca să alunece pe ele cosciugul.

Constanzo Ramberti vedea apoi cum scoteau cosciugul din dric și îl puneau în vagonul gol și prăfuit care desigur, la Roma va fi împodobit și gătit cu toate coroanele trimise de Rege, de Consiliul de miniștri, consiliul comunal din Valdana, de toți prietenii și apoi la drum!

Stațiunea Valdana era plină de lume și de prietenii săi devotați, iată consilierii comunali cam stângaci în fracuri negre și cu jobenuri în cap; iată și bunul Robertelli... plânge și își face loc cu coatele, iată și pe sârmanul Toni... Văzu în gând strada principală a orașului cu drapele pe care era scris:

Strada Constanzo Ramberti.

Ferestrele erau pline de capete ce așteptau trecerea dricului pierdut sub greutatea coroanelor, trase de șeșe cai îmbrăcați pompos, iar oamenii de pe stradă arătau cu degetul coroana regală mai frumoasă decât toate.

Cimitirul era deval, după deal, tăcut și singuratic. Căi mergeau lin ca și cum i-ar fi dat răgaz ca să se bucure de ultimele onoruri ce i se aduceau și îi mai prelungeau șederea pe pământ.

Iată ce își închipuia excelența sa Constanzo Ramberti, în ajunul morții sale.

Însă din cauza sa sau din vina altora realitatea lucrurilor nu a fost întocmai cum o visase el.

II

Mai întâi a murit noaptea, fără să fi fost observat de cavalerul Spigula Nonnis, care adormise adânc, sdrobit de oboseală lângă pat. Spigula Nonnis, s'a trezit din somn, a sărit ca ars și, când a văzut că se răcise, rămase zăpăcit, mai ales din cauza lunii pline care par'că se oprise pe cer să privească mortul din pat prin geamuri. Când a sosit în zori Agostino Mignecca primarul, cavalerul Spigula Nonnis l'a primit cu aceste vorbe:

— Era lună plină... era o lună plină!

— O lună! o lună!

— Desigur, era lună. Dar, onorabile domn, acum e vorba să telegrafiom de urgență primul ministru, președintele Camerei, primarului din... de unde era excelența sa?

— Din Valdona! (ah! ce lună!)

— Lasă luna'n pace!... Trebuie numai decât să deschidem oficiul telegrafic... la pe guardul silvic din ordinul meu. Întearce-te numai decât. Trebuie să-l îmbrăcăm repede căci s'a înțepenit. A fost o minune că Spigula Nonnis a uitat să scrie în toate telegramele că era lună. Ca să fie mai dihai decât toți, primarul Mignecca ar fi voit cu drag inimă, să-i ridice un catafalce, să se ducă pomina, dar în colțul acela de provincie nu puteai găsi nimic... nici măcar un lucrător care să cunoască meseria.

Atunci s'a repezit la biserică să caute niște draperii... dar toate erau de stofă roșie cusute cu fir! Nu erau nici măcar negre! A luat patru sfeșnice poleite, urâte. Din fericire erau flori și plante verzi peste tot: pe jos, pe pat... camera era plină.

Dar nu găseau fracul în geamantan. Cavalerul Spigula Nonnis a trebuit să a-lerge la Roma, în locuința din stra. Ludovisi, dar nu l-a găsit nici acolo; în sfârșit l-au găsit în fundul geamantanului... tocmai pe fund! Bietul om își pierduse cumpătul, ah! era așa de îndurerat! Au curs lacrimi multe! Au trebuia să taie fracul în două (ce păcat că era nou!) fiindcă brațele nu se mai puteau îndoi. D'abia îl îmbrăcaseră și au trebuit să-l desbrace din nou, da domnilor, căci sosi o telegramă din Valdano (așa prevăzuse și ilustrul Ramberti) foarte urgentă, prin care se anunța că populația, în culmea durerii cerea rămășițele pământești ale reprezentantului lor ilustru ca să-i facă o îngropăciune solemnă. Telegrama vorbea de o statuă, chiar o statuă! lucrurile deveneau grandioase... și o piață, piața Poștei pe care o vor boteza cu numele lui. Din Roma a sosit un medic ca să-i facă câteva injecții cu formalină, sau „deformalină” cum a numit-o foarte respectuos primarul Mignecca după operație. Ah! unde era fața aceea de ecară, eleganța pe care visase s'o păstreze onorabilul Constanzo Ramberti!

După injecție avea o figură umflată, fără nas, fără obraji, fără barbă, nimic nu se mai distingea, ca un gogoloi de seu, iată ce i se făcuse. Bine că au avut inspirația să-i ascundă fața cu o batistă.

Mai mulți amici și deputați, decât își închipuise onorabilul Ramberti, alergară dimineața la castelul Gondolfo în acelaș timp cu președintele Camerei și cu al Consiliului, împreună cu secretarii de stat și miniștrii. Au mai sosit și câțiva senatori mari puțin vârstnici, un pluton de jurnaliști și chiar doi fotografi.

Timpul era minunat. Frumoasa privilegiate a câmpilor înverzite înecate în albastrul văzduhului, castelele romane luminate de soare, lacul și pădurile, aerul proaspăt și rece prin care trecea suflarea primăverii, aveau ceva de sărbătoare pe care îl comunicam și acestor oameni apăsați de atâtea probleme politice și sociale, posomorâți de atâtea lupte zilnice.

Nu-și mărturiseau bucuria, ci din contra se arătau triști și serioși, poate chiar și erau, din cauza unui regret profund că își cheltuiau în lupte meschine și zadarnice, o existență scurtă și nesigură al căruia preț îl simțeau acum în mijlocul acelei fermecătoare naturi reînviată în aerul acela liber.

Se înviuau, gândindu-se că se mai puteau bucura în trecut de ele, pe când colegul lor nu mai putea face aceasta.

George Sand, marea romancieră, participa odată ca vânzătoare benevolă la o serbare de binefacere.

Printre amatori se afla și baronul James de Rotschild, care căuta un obiect, care să-i placă. Ne găsind nimic care să-i couvină, el se apropie de George Sand și-i zise:

— Vindeți-mi un autograf!

Autoarea Leliei luă o foac de hârtie și așternu iute următoarele cuvinte „Am primit dela baronul de Rotschild suma de o mie franci — George Sand”.

James de Rotschild deschise portofelul și-i întinse o hârtie de o mie de franci cerută cu atâta prezență de spirit.

Anatole France, avea printre amicii săi intimi o seară, într-o seară, pe când era din nou invitat la celebrul scriitor, medicul fu chemat pe neașteptate la un bolnav, care locuia cam departe. Spre a nu fi nepoliticos, trimise un servitor cu o scrisoare la France, explicând pe scurt motivul neveninii sale. Fie că bilețelul fusese scris în grabă, fie că doctorul scria în hieroglife, cum e cazul la toți medicii, France nu putu descifra nimic. Dar, avu o idee genială. Se duse în grabă la un farmacist, singura instanță capabilă de a descria singurul medical.

Farmacista aruncă, tăcut, o privire asupra bilețelului, dispăru pentru un moment în odaia de alături și se întoarse... cu o sticlă astupată și etichetată, purtând inscripția: „Pentru d. Anatole France. Două lingurițe înainte de dejun. A se scutura bine înainte de întrebuințare. Prețul 4 franci”.

— Am fost atât de surprins, povestea France, că n'am scos nici un cuvânt am plătit, am salutat și am plecat.

Temistocle fu întrebat odată, cui ar da mai bucuros pe fiica-sa: unui om vrednic, dar fără avere, ori unui om nevrednic, dar bogat?

El răspunse:

— Îmi place mai degrabă om fără bani, decât bani fără om!

Xerxes trimițând vorbă lui Leonida că, dacă i s'ar supune, l'ar face rege al Greciei întregi, Leonida răspunse:

— Îmi place mai mult să mor cu vrednicie decât să domnesc ca un mișel!

RUD. A. KNAPP.

Întremași de asemenea gânduri, în timpul scurtei călătorii, începură să discute veseli, râzând, mulțumind celor cinci sau șase dintre ei, mai sinceri cari își aruncaseră masca tristeții și acum glumiau și distrău galeria dimprejur.

Totuși din când în când, ca și cum la ușa vagonului s'ar fi arătat capul lui Constanzo Ramberti, deodată încetau glumele și râsul. Toți se simțeau jenași și incurcași, mai ales accia cari n'aveau nici un motiv să fie acolo, decât că era o frumoasă plimbare în grup la țară, adversari pe față ai lui Ramberti sau cei cari îl atacaseră pe ascuns. Aceștia își dădeau seama că vizita lor era o insultă. Dar, adresată cui? Mortului, care nu mai putea să protesteze și să-i dea afară cu rușine?

Era vorba sau nu de-o vizită unui

Ismail Bey și Mehemet Pacha de LOUIS DUPRÉ

mort?! Dacă da, atunci nu trebuia să se prezinte așa, glumind, flecărind și râzând...

După trei ore, în gară la Roma, cavalerul Spigula Nonnis văzu cu mare tristețe, cum se depărtau toți cei ce veniseră la Castel Gondolfo, fără să mai arunce o singură privire de adio vagonului în care fusese închis excelența sa. S'a părut că e o trădare. Cum totul se sfârșise?

El singur rămase în lumina tristă și cenușie a apusului, sub marea boltă de sticlă afumată, uitându-se cum manevra trenul. După multă manevră pe încurcatele linii, zări tocmai în fund, un vagon cu un bilet pe care scria: „coșciug” alături de altul gol.

Un hamal, schiop și asmatic veni cu o oală cu clei și lipi un bilet la fel pe vagonul ilustrului Ramberti, apoi plecă. Cavalerul se apropie ca să citească, fiindcă era miop. Citi: „8 cai 40 de oameni”. Clătină capul și suspină. Mai rămase, câtva timp să privească aceste două vagoane mortuare alăturate. Vor rămâne singuri toată noaptea, în mijlocul sgomotului asurzitor al trenurilor cari pleacă și vin, vor fi isbiți de călătorii grăbiți, vor rămâne acolo întinși, nemișcați, în întunerecul jăzilor, în zarva continuă a gării: Adio! Adio!

Pleacă și cavalerul Spigula Nonnis, cu tristețea în suflet. În drum cumpără edițiile de seară și se consolă citind lungile necrologuri de pe pagina întâi, cu portretul ilustrului decedat în mijloc. A fost foarte plăcut impresionat de o aluzie dintr'o gazetă despre devotamentul său călduros, despre grija ce el, cavalerul Spigula Nonnis, avusese de onorabilul Ramberti în ultimele clipe. Păcat însă că se tăpărise Nonnis cu un singur n. Dar în sfârșit, se înțelegea fără îndoială, că era vorba de el personal...

Telegramele din Valdana vorbeau de intristarea adâncă a populației la aflarea dureroasă știri, de onorurile pe care orașul natal le va face ilustrului său „fiu” și anunțau că primarul și alte personalități de vază din Valdana plecase la Roma să întâmpine coșciugul.

Când s'a culcat la miezul nopții, în tăcerea străzilor pustii luminate lugubru de felinar, cavalerul Spigula Nonnis, își mai aduse aminte de cele două vagoane mortuare ce așteptau pe linia de garaj. Ce bine ar fi fost, dacă cel puțin, cei doi morți ar fi putut sta de vorbă, să le

mai treacă vremea. Surâse cu amărăciune. Cine dracu era celalt mort, și în ce țintirim îl vor văzi? Stătea noaptea acolo și nici nu-și da seama de vecinătatea omului al cărui nume umpluse toate gazetele Italici și care a doua zi era să fie primit în triumf de un oraș îndoliat.

În creerul cavalerului, nu putea intra ideea că vagonul mortuar al onorabilului Constanzo Ramberti pe la două noaptea va fi legat la trenul de Abruzzi de niște funcționari somnoroși și că ilustrul decedat va fi sustras primirei mărețe și onorurilor solemne ale orașului natal.

Dar onorabilul Ramberti omul politic la putere, în curent cu aceste secrete de stat, ilustrul Constanzo Ramberti, care cunoștea toate lipsurile căilor ferate, ar fi putut prevedea această întâmplare. Ce putea fi mai simplu, mai elementar, decât să expediezi unul în locul altuia, două vagoane mortuare depozitate într'o gară cu un trafic așa de intens!

Dar pecețluit în cutia lui, n'a putut protesta contra acestei confuziuni nedemne contra acelor sălbateci, cari îl răpiră din mijlocul draperiilor negre argintate, cu care orașul Valdana se împodobise peste noapte, ca să-l primească a doua zi cu mare pompă. A fost nevoit deci să călătorească la coada unui tren gol, cu vagoane murdare, cu frânele scârțâind, toată noaptea, când încet, când teribil de inte, spre locuința de veci a celuialt mort, un tânăr seminarist din Avezzano, numit Feliciangiolo Scanalino.

Fărăste că vagonul seminaristului, dimineața a fost împodobit cu măreție sub supravegherea directorului de pompe funebre, pe chelnișia statului: draperii bogate de catifea tivite cu argint, un oranisc, stofe, panglici și frunze de laur. Pe coșciugul, acoperit cu o stofă splendidă, era o singură coroană: coroana trimisă de rege, pe ambele părți erau coroanele președintelui Camerei și a consiliului de miniștri. Peste șezeci de coroane urmară în celalt car.

La opt ore și jumătate, în fața mulțimei de amici ai onorabilului Constanzo Ramberti, seminaristul Scanalino se îndreptă spre ultimele onoruri din Valdana.

Pe la trei după amiază trenul sosi în gara din Valdana unde se îngrămădise toată populația îndurerată. Primarul și consilierii comunali fură chemați în taină în biroul de telegraf iar șeful gării

pelid și tremurând le comunică că sosise o telegramă secretă din gara Romei care spunea despre schimbarea celor două vagoane.

Rămășițele ilustrului Ramberti se găseau în gara Avezzano.

Primarul rămase împietrit.

Ce era defăcut? Mulțimea aștepta înfrigurată, orașul tot era decorat! Atunci șeful gării îi șopti insinuant, încet cu mâna la piept: „Domnule primar, numai eu și telegrafistul știm taina, la Roma și Avezzano la fel... șeful gării și telegrafistul. Interesul nostru și al administrației căilor ferate este să se păstreze secretul. Aibi încredere în noi!”

Cum s'ar fi putut altfel ieși din incurcătură?

Nevinovatul seminarist Scanalino fu primit în triumf de orașul Valdana.

Dricul, ca un munte înflorit, era tras de opt cai și tot poporul l-a condus la cimitir. I s'au ținut și discursuri.

Onorabilul Constanzo Ramberti plecă și el din Avezzano și călătoria într'un vagon gol și prăfuit (8 cai, 40 de oameni) fără flori, fără panglici. Biete rămășițe trimise cu trenul erau sdruncinate, pe cai străine așa de departe de destinația lor!

A sosit noaptea în Valdana. Numai primarul și patru ciocli îl așteptau la gară. Pe ascuns cu pași de hoți, cari se fereșeau de poliție, aruncând și scolborind colinele pe poteci lăturănice, luminați numai de o lanternă slabă, l-au dus la cimitir.

După ce l-au îngropat, cu toții au respirat ușurați ca de o mare greutate.

Trad. G. MARINESCU

2 Mai, 1840: S'a născut în Răscoltz (Transilvania) ziaristul Scipione Bădescu.

1891: Apare la Cernăuți „Gazeta Bucovinei”.

3 Mai, 1848: Adunarea națională de „Câmpia Libertății” de lângă Blaj.

1896: A murit la Hercules, lângă Lugos poetul bănățean, Victor Vlad Delamarina.

4 Mai, 1837: S'a născut la Iași Teodor Rosetti.

1856: S'a născut în județul Iași Teodor D. Speranță.

1891: A murit la Florica (jud. Argeș) marele om de stat I. C. Brătianu.

1897: A murit scriitorul I. Ghica.

5 Mai, 1836: S'a născut la Iași jurnalistul Gheorghe Scheletti.

1844: A murit în Fălțiceni poetul Mihail Cuciureanu.

1867: Răceanu a vorbit la Ateneul Român din București despre „Republica lui Platon”.

1873: A murit la Heidelberg Domnitorul Alexandru I. Cuza.

8 Mai, 1888: Bonifaciu Florescu a vorbit la Ateneul Român din București despre „Poetul Grigore Alexandrescu”.

AVENTURA

de PIERRE MAC ORLAN

Pentru a fi întâlnit pe Alice Gray pe un teren de joc, tânărul numit Varlin, o iubi. Fata era nu 'ncepea vorbă, de farmece plină și bine prinsă 'n costumul alb. Avea, din fire, mișcări gingașe când se înălța după mingi, și când vorbea, glasul era de sireună, cu puțin accent englez. Varlin își începu cariera de îndrăgostit, nădăjduind să-i fie la tenis doar prolixie, de două ori pe săptămână. Dintr-o familie de mărunți burghezi, închipuirea nu-i depășea limita obișnuită. Nu se cunoșteau cele două familii, amândouă nesortit să orânduiască lucrurile, nici să ducă în viață nădejdea sfârșitului și mulțumitor pentru unul dintre tineri, cel puțin.

Dar vecinic alături de frumoasa copilă, numai zâmbet și liniște, dragostea se amestecă și ea în jocuri și făcu din băiatul de opt-sprezece ani, minune de simfiri, dându-i, pe deasupra, adâncă viață, pătimase până la nebulă.

Inceputurile povestirii fură, deci, clasice, până ce sfiala adolescentului răzbită primiseră a se destăinui protivnicilor, ieșind după partidă din vestiar, la sfârșitul zilelor de Octombrie când, curtenitor, o însoțea.

Pentru că tânărul știa să-și poarte haina, Alice Gray mergea lângă el fericită, în cele dintr-o lumină, șgărcite ale străzii. Vorbea și iar vorbea, de rude și părinți, de plăcerile-i de domnișoară plimbată prin Orient, prin țări fără însemnătate, africane.

Varlin o asculta evlavios și cânta zadarnic un punct slab, să minuneze și stăpânească fecioara, la ea acasă pe toate vapoarele.

Trecea în revistă seara, la el. Incidentele faimoase ale vieții lui de licean. După cercetări lăuntrice, se trecea desnădăjduit de dreptul. Dragostea îi da, însă, puteri și viața și-o ducea precum și-o alesese, cu posesiunea prieteniei mici și frumoase, la capăt.

După o lună de pastel (fără încântătoare) și de fără de margini cuvânt, într-o joi Alice, ieșind din vestiar se arătă tovarășului dreptă și punându-i pe umeri mâinile (degete subțiri), îi zise: „Știu că mă iubești, se vede”. Zâmbea și adolescentul se roși de bucurie. Și se duse băiatul acasă, și seara și-o petrecu în nununi; cuvântul bătrânilor îi venea la urechi de departe. Și precum se cuvine, dormi rău.

— Ce vrei?, îl întrebă Alice a doua zi.

— Doamne... să te iau... Tata și mama...

Fata îi tăie vorba:

— Ești prea tânăr, întâi și întâi; și apoi am văzut mai multe de cât dumneata; nu ne-am înțeles. Ca să fim fericiți, trebuie să vezi mai multe de cât mine, E la mîntea omului.

Și lupta începu între băiat și familie: Engleza de opt-sprezece ani îi afățase, fără să știe, îi turbura. Părinții adolescentului nu prea voiau să-și dea copilul drumurilor fără țarm. Nu-i de vreun folos să însemnăm argumentele de luptă ale celor două tabere. În jurul mesei, bucatele își pierdeau mireasma și, din zi în zi, conflictul mai mult se aprindea.

De câte ori o întâlnea pe Alice, frumtea lui Varlin era îngrijorată. Dar un destăinuit din certurile familiei nimic. Alice vorbea, vorbea, prietenă bună, vezi bine. — rotunjea cu pricepere vorba.

— O să plec, zise Varlin într-o bună zi.

Alice se uită la el, tăcută și frumoasă.

— Da, plec; vezi, spun repede, ca dumneata, fără suspine și la întoarcere ne căsătorim Alice.

Fata se aplecă și îi întinse buzele, să-

rutul nu fu decât o adiere. Lângă el, aproape, îi cântă cu jumătate glas; stihul duios al lui Kipling:

Mandalay... Mandalay...

Acolo zorile se ivesc

Ca trăznetul venit prin ușițe, din China.

Și cântecul îngăduia să evoce, decent, ca și cum nu ar fi fost de ea vorba, căminul călduț al amintirilor de azi.

Și anii trecură.

Soldatul Legiunii, liberați, întorcându-se din Tonkin, așteptau în frontul Sănt-Jean să plece, fiecare la domiciliul indicat în ziua furlării.

Erau, acolo, vreo zece, cu clopiul roșu al Legiunii, cu tunica și pantalonii albaștri ai infanteriei coloniale. Galbeni și anemiași răsuceau figuri cu degete subțiri și distânse. Li pătrundea suflul European, balsamic. Sorbiau toate amămintele dragi și regăsite ale vieții europenești: lirisimul lor era stângaci.

Varlin, soldat în cel dintr-un regiment colonial. Iuă, ca ceilalți, bilet de drum și se întoarse la Paris, sărac precum plecase, căci nu-i de ajuns să o pornești pentru a întâlni bunătățile vieții. După ce fugi de la părinți și trecut prin aspre neșuguri, vecinie înarș, iscăla un act de involală; veșnic liniști astfel sufletul și și potoli pântecul sacrificat. Pe urmă, mulțumire, molcomă și tâmpă, viață fără miraj, cu nasul în ranita vecinului, din cort în cort, cu coloana, cum da Dumnezeu.

Se întorcea, astăzi, acasă, fără de rână, dar cu nădăjdea locșorului de odihnă, bun să-i dea, în fiecare seară, aperitivul în cafenea simpatice.

Fu primit ca fiul risipitor. După șapte ani de luptă, slăbiciunea îi ștergea păcatele.

Seara, după cina de bun sos, trecură cu toții în salon. Soldatul, răsfățat, fuma și și bea cafeaua cu bunăcredință; își făcea ochii mici de plăcere. Il copleșea fericire multă și nu auzi deschizându-se ușa salonului. Văzu numai o femeie svelță spre el. Se ridică de pe scaun, atunci, milidărește și zâmbind cu nepăsare, așteptă.

— Nu știi cine e? întrebă mama, fericită de surpriza discretă pusă la cale.

— Cum nu! — Varlin își plesni fruntea: „Iertați-mă domnișoară... domnișoara Cécile... domnișoara Cécile...”

— Domnișoara Alice Gray! răspunse femeia cea tânără, cu zâmbet nu lipsit de melancolie.

(Din volumul „Malice”).

Traducere de ELENA PROTOPOPESCU

Către amicii din Giurgiu

Redactorul acestei reviste a primit în repetate rânduri, indicațiuni din public, de cum ar trebui gospodărite trebile acestei foi.

Astăzi unul, mâine altul și-au manifestat o nedumerire, un deziderat, o alarmă sau o vehemență. Și dacă n'a putut nici să-i satisfacă și nici să le răspundă, în parte, redactorul totuși s'a bucurat: publicul se pasionează de literatură și de feluritele ei aspecte.

Că de multe ori redactorul ar avea cuvânt să se neliniștească, nu-i mai puțin adevărat. Dar un redactor nu e lăsat pentru sine. De aceea el trebuie să știe să asculte dar să-și vadă de drum.

Deunăzi, un grup de cititori din Giurgiu, ne sesizau cu amare obiecțiuni. Intre altele că am favoriza pe anumiți scriitori, că am semna, prea des, de prin celelalte reviste numele d-lui T. Arghezi. Obiecția ne-a îndurerat. Am fi închis-o și pe ea în micul jitarim de deziluzii al redactoratului nostru dacă o întâmplare nu s'ar fi ivit.

În ultimul număr din LUMEA, d. TUDOR ARGHEZI publică o poemă, căreia nu i-am precupești elogiile dacă n'am fi prea conștienți de relativa noastră neînsemnătate.

Însă vom ruga pe amicii noștri din Giurgiu, să mărturisească dacă noua poezie românească, așa de diversă, și de strălucitoare, nu trebuie să sărbătorească — și redactorul să consemneze — acest eveniment literar. Nu vom supune acest minunat rod, unei analize inoportune. Volumul d-lui Arghezi, care e în curs de tipărire ne va oferi prilejul să stăruim.

Pentru astăzi reproducem poema :

DE-A VĂȚI ASCUNS...

Dragii mei, o să mă joc odată
Cu voi, de-a ceva ciudat,
Nu știu când o să fie asta, tată,
Dar, holărât, o să ne jucăm odată,
Odată, poate, după scăpătat.

E-un joc viclean de bătrâni,
Cu copii ca voi, cu fetițe ca tine,
Joc de slugi și joc de stăpâni,
Joc de pasări, de flori, de câni,
Și fiecare îl joacă bine.

Ne vom iubi, negreșit, mercu,
Strânși bucuroși la masă,
Subt coviltirele lui Dumnezeu.
Intr'o zi, piciorul va rămâne greu,
Mina stingăce, ochiul sleit, limba
[scămoasă.

Jocul începe încet, ca un vânt.

Eu o să răd și o să tac,
O să mă culc la pământ,
O să stau fără cuvânt,
De pildă, lângă copac.

E jocul Sfintelor Scripturi.
Așa s'a jucat și Domnul nostru Isus
[Hristos
Și alții, prinși de friguri și de călduri,
Care din câteva sfinte tremurături
Au isprăvit jocul, frumos,

Voi, să nu vă mâhniți tare
Când mă vor lua și duce departe
Și-mi vor face un fel de înmormântare
În lutul afănat sau tare.
Așa e jocul, începe cu moarte.

Bisericile care fac minuni

I

Minuni se fac și astăzi, pentru că totdeauna, o lume, e gata să primească binefaceri ce-i cad de undeva, din necunoscut, așa cum au fost dăruite atâția în trecut după cum se povestește.

Păstrătoare a acestor daruri neașteptate e biserica și naivitatea oamenilor îi e de un prețios sprijin. Alături de biserică au crescut, sprijinite de ea, atâtea duhuri făcătoare de bine sau de rău, după cum știai să le întrebuițezi, adică după cum știa să le folosească cel care voia să-și satisfacă dorințele, în bine sau în rău.

Copil, am fost trimis Duminicile și sărbătorile mari sau mici, ca și în sărbătorile „neștiute”, să duc liturghii la biserică. Pentru morți și pentru vii. Pomenire pentru unii, pentru ceilalți nu înțelegeam de ce să fie înscrși (pe țidule) în rândul acelor ce trăiau din amintire numai.

Am înțeles însă într-o zi și de atunci m'am depărtat, ar zice unii de credință, de sfânta credință strămoșească. Ce pot face dacă nu cred că se poate aduce rău altuia plătind un blestem în ușa crăpată a altarului? Sau să-i ardă casa și bucatele de pe câmp? Sau să moară? Sau să se abată nenorociri asupra unuia și altora? Să vindece boli, să descopere pe furi sau să îndrepte mintea celui ce n'a avut-o?

Icoana care lacrimă din ochiul zugrăvit, icoana făcătoare de minuni, icoana care aduce ploaie sau o îndepărtează, ca și oasele-moaște care fac totul fără să implinească nimic: baza și realitatea atâteora din cei ce-și spun păstrători de credință, pe mine nu m'au înduplecat.

Știind că și Lazăr a 'nviat,
Voi să nu vă mâhniți, s'așteptați,
Ca și cum nu s'a întâmplat
Nimic prea nou și prea ciudat,
Acolo, voi gândi la jocul nostru printre
[frați.

Tata s'a îngrijit de voi,
V'a lăsat vite, hambare,
Pășune, bordee și oi
Pentru tot soiul de nevoi
Și pentru mâncare.

Toți vor învia, toți se vor întoarce
Într-o zi, acasă, la copii,
La nevasta care plânge și toarce,
La văcuțe, la mioarce,
Ca oamenii gospodari și vii.

Voi creșteți, dragii mei, sănătoși,
Voinici, zglobii, cu voie bună,
Cum am apucat din moși, strămoși,
Decamdată, fecii mei frumoși,
O să lipsească tata vre-o lună.

Apoi, o să fie o întârziere,
Și alta, și pe urmă alta.
Tata nu o să aibă putere
Să vie pe jos, în timpul cât se cere,
Din lumea cealaltă.

Și, voi ați crescut mari,
V'ați căpătuț,
V'ați făcut cărturari,
Mama face ciorapi și pieptari,
Și tata nu a mai venit...

Puii mei, bobocii mei, copiii mei,
Așa este jocul.
Il joci în doi, în trei,
Il joci în câte câți vrei,
Arde-l-ar focul!

T. ARGHEZI

N'am crezut în ceceea face farmecul și averea atâteora din cei ce se socot slujitorii Domnului (pe care ei nu-l cunosc).

II

Când am început a vedea am văzut un preot pe care l-am înțeles când am putut a înțelege. Pe cei bolnavi îi trimitea la spital; pe cei ce doriau răzbunare asupra altora, în fața acestora surădea trist și le spunea că „darul” acesta nu-l are. Era creștin și își îndeplinea datoria, întregă, cum puțin chiar și pe vremea aceea când simțul datoriei părea înăscut în fiecare. Rămănea trist și îndurerat după ce plecau cei infometaji de ură și în sufletul lui se sbuciumau, desigur, chinuri și dureri pe care nu le-a împărtășit niciodată nimănu. Mai târziu abea, mi-am dat seama că nu-și mânjia nici haina, nici sufletul. Haina, la urmă, o poți schimba, dar sufletul; ce faci cu sufletul când l-ai îndepărtat de tine? Și dacă l-ai îndepărtat nu-l mai ai, imprumuți altele, și ce pot fi acelea — oricât de multe —, dacă 's de împrumut numai?

În spiritul mulțimii s'au întreținut credințe variate dela icoana făcătoare de minuni până la asemuirea cu nepătrunsa icoană a Dumnezeuirii. S'a înțeles, mi se pare, că în sufletul fiecăruia, se abate câteodată neliniștea, că mintea fiecăruia își pune măcar odată întrebări la care nu poate răspunde, la care nimeni n'a răspuns vreodată. Apar doctorii. (Care vor să vindece lumea truște sau sufletește, cum le-am putea altfel spune?). În concurența dintre doctori și obișnuții să vindece cetind ceasloave, aceștia din urmă sunt victorioși până astăzi.

Căci e plăcut oricum să ascuți o citanie de pe o carte veche decât să privești sticluța amară din care trebuie să sorbi, sau ascușul lamei lucitoare gata să intre în tine. Între două remedii, lașitatea preferă pe acela care nu vindecă. Vorbele, pot crea o dispoziție și verbul e în stare să facă multe...

Doctoria puternică, aceea care vindecă dacă organismul e puternic și sufletește, de aceea ni-e teamă. Ocolim răul și suntem aplecați a-l purta cu noi; hei, cine știe, poate nu e așa de rău cum l-am crezut.

III

În Capitala noastră cu multe biserici ghemuite între case, biserici fără intrare, fără respect de propriul lor corp de zid, scorjot și amarât, clădiri cărora le e rușine parcă de existența lor, au icoane înlăuntru, au altare și preoți care oficiază. Poate să se găsească în ele și o scriptură, poate toate cărțile sfinte; poate și un suflet, o credință, o idealitate.

Era într-o Joi din săptămâna patimilor, din ce an, cine-și mai aduce aminte, când anii încep să se asemene? În calea noastră, pe o stradă lătralnică o biserică împrejmuată cu zid. În fața ei o crismă, (nedespărțite localuri de biserică). Lângă zid, trei domni, (puteau să fie și mai mulți cum se întâmplă), confundau zidul, cu un gard, sau cu un perete de ușurare omenească. Rădcau și sughițau. Nu era niciun paznic: în Joia aceasta Isus pătimea, mult pătimește astăzi...

Noi am intrat în biserică. Un domn tânăr, cu pălăria în cap, vorbea ceva cu altul, în vristă. Noi ne-am scos pălăriile, căci din obișnuință, ne descoperim.

Intrasem în hala de vechituri unde oricând poți vedea o expoziție de icoane

suspendată de-asupra a tot felul de mobile, sau într-o biserică?

— Hai plecați, că s'a isprăvit, ne porunci tânărul cu pălăria în cap și cu nu știu ce semn la butonieră.

— S'a isprăvit slujba? Așa de vreme? Erau numai zece ceasuri, am îndrăznit să spun.

Cel în vârstă își arătă bățul, un ciomag respectabil, care prin tăcerea lui încerca totuș să vorbească.

— Ce faci cu cârja? îl întrebă unul dintre noi. Se pare că n'o cunoști, sau poate vrei să-ți facem cunoștință cu ea?

Tăcere prelungită. În biserică răsunau pași, totuș ce tăcere era în suflete!

IV

Am plecat. Odinioară biserica era plină. Și toți ingenuchiați. Și toți plângeau. Pentru că gândeau? Ori suferințele celui văzut răstăgănit deșteptau proprii suferinți? Și una, și alta.

Era înțelegerea, erau amintirile, era ceva, de asta îmi dau bine seamă că era ceva care vorbea ființei noastre lăuntrice, a noastre și a voastre.

Era ceva care ne lega unul de altul; azi ce ne mai leagă? Ce fibre tainice care să tresară măcar odată în fiecare din noi? Ce durerei și ce bucurii pe care să le împărtășim laolaltă?

Ce gândea fiecare din noi, în stradă, când pășiam tăcuți, adânciți în sufletul nostru, a gândit fiecare, măcar odată în viață.

Cine n'a fost trist în viață și cine să fie care nu și-a recules gândurile retrăindu-și viața sau clipe din viață? Acela n'a fost om care nu a trăit o singură dată viața trecutului său.

Ce gândiau tovarășii mei, giceam poate și nici unul dintre noi nu voia să rupă tăcerea, în care se prelungea fericit sufletul fiecăruia.

A trebuit să dăm peste un om sprijinit de felinarul dela întretăierea străzii Știrbei-Vodă cu Berzel. În jurul capului avea o coroană de mlădiță de răchită; o barbă mare îi încadra fața ca o ramă de păr.

— Il cătați pe Isus? ne întrebă. Isus e în mine, urmă. Numai în seara aceasta mă arăt. Priviți-mă.

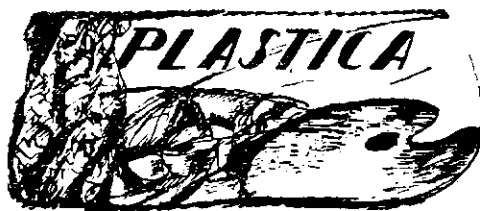
Se uită fix și îndelung la noi, așteptând să-l privim. Mă uitam la Isus cel întâlnit în cale cu fruntea împodobită cu răchită. Ochii lui mi s'au părut mici, poate și pentru că pleoapele îi astupau.

— Eu am plecat din biserică, vorbi rar, cu voce de bas, Isus-ul nostru. Eu n'am ce căuta în bisericile voastre. Din Sfânta Vineri m'au scos afară mulțimea de femei, de fete și de păcătoase care vin să se mărite; dela Olari am plecat singur, icoană rătăcitoare, nu ca așa închipuitele icoane zugrăvite de evanghelistul Luca pe care le închiriați ca să vă îmbogățiți. Nici la biserica Mavrogheni, Isvorul Tămăduirii, nici acolo nu-i locul meu, de pretutindeni am fost isgonit și acum iată-mă rătăcitor, sprijinindu-mă de acest stâlp luminat în calea a patru drumuri, pe care s'apuc eu oare?

Pe stradă răsunau pașii noștri și nici un alt sgomot nu se auzia. Când mi-am întors capul, în urma noastră, pe stradă, nu mai era nici-o ființă, felinarul lumina ca în fiecare noapte calea a patru drumuri, aleagă-și fiecare calea ce-l va duce acolo unde toți vor merge singuri, singuri, singuri...

VASILE SAVEL

„SALONUL OFICIAL“
(Observații preliminare).

I.

În țările cu vechi și necontestată tradiție — (necontestată chiar de revoluționari) — „Salonul Oficial“ nu poate însemna decât expresiunea fidelă a unei arte, ce corespunde vederilor respectivei ocârmuiri, conștient lămurită asupra originii, dezvoltării și țelului tuturor manifestărilor spirituale, iscate din neamul a cărui conducere o are.

În țările acestea, disprețul pentru tradiție rămâne mai întotdeauna izolat și fără răsunet temeinic în masse.

Când tradiția este, uneori, jignită — și lucrul se întâmplă acolo foarte rar — o febră puternică în spiritul masselor, va fi simptomul vătămării.

Reacțiunile se vor ivi nevănuite, de pretutindeni, să restabilească rigurosul echilibru, impunând pasul normal al unei leu- dar sigure evoluții.

Organismele bătrâne nu-și pot îngădui capriciul salturilor violente — fără riscul sinecopei.

În Franța de pildă — (ca să nu vorbim decât de țara cea mai artistă) — revoluțiile au fost fructul bine copt al unei evoluții, îndelung și spornic nutrită.

Firește, și acolo, tradiționaliștii betegi au încercat o rezistență disperată împotriva unor inovațiuni, cari păreau că violentează spiritul tradițiunii.

Mai curând sau mai târziu, acele inovații — „revoluționare“ — au fost acceptate de masse, ca o verigă nouă, ce se imbuca firească la ultima verigă veche a lanțului urias, făcând, prin secole, de efortul unanim al națiunii.

Massele au — mai puternic de cât indivizii — sentimentul unui spor al firescului.

Învederat că, vorbind de masse, nu ne gândim la vâlmășagul, corcit și promiscu, care forfotește între păleurile, proaspăt sufletește, ale câmpului și între aristocrația de sensibilitate și de minte, a unei națiuni.

Pentru artist, mijlocia aceea, febrilă, târâtoare și meschină, ori cât i-ar fi de triste decăderile sau oricât i-ar fi de îmbelșugate haznalele bogățiilor și puterea — se numește plebe.

În Franța s'au impus și au făcut școală revoluționari de forța unui Delacroix, Monet, Cézanne — spre înfricoșarea sinceră a atâtor profesori grași, nătângi și gângavi, cari, ascunși în forturile academice — (ei au confundat întotdeauna academia lor cu tradiția neamului) — improșeau anateme cumplite împotriva tuturor celor ce îndrăzneau să se înfățișeze cu un spor de sensibilitate.

După câteva decenii „revoluționarii“ au fost trecuți, definitiv, pe răbojul secular al tradiției.

Nu tot astfel se întâmplă însă cu acele inovațiuni cari, neputându-se adăuga și contopi organic la trunchiul manifestărilor anterioare — ca sufletește nefirești — se usucă și se spulberă în vânt, dela sine, spre

Cronica muzicală

SAPTĂMANA MUZICII DE CAMERA

Programele cu care cele trei grupări de muzică de cameră s'au înfățișat în concertele de săptămâna trecută erau alcătuite cu multă distincție de bun gust și simetrie arhitectonică. *Asociația de muzică de cameră* a consacrat acest al cincilea concert muzicii franceze, lăsând să prepondereze, în selecția pieselor, contemporanii: *Roussel* (Serenadă pentru flaut, vioară, violă, violoncel și harpă), *Gabriel Pierné* — (*Pastorale variée* pentru flaut, oboi, clarinet, trompetă, corn și două fagoate), *Gustave Samazeuilh* — (*Divertissement et Musette* pentru patru coarde și instrumente de suflat) și *Gabriel Fauré* — (*Quartetul nr. 2* în sol minor pentru piano, vioară, violă și violoncel). Celelalte două grupări, quartetele „*Capelleanu*“ și „*Regina Maria*“ și-au însușit același criteriu eclectic spre a stimula interesul pentru muzica de cameră și a orienta auditorul în particularitățile stilistice, categoric determinate în operele din care și-au întocmit programele. Aproape identice ca stil, ele conțineau aceeași atrăgătoare triadă: un clasic deschizând programul și un romantic închizându-l, iar la mijloc un reprezentant al muzicii rusești. Quartetul „*Capelleanu*“ înscrie în fruntea programului pe *Haydn* (Quartetul în re major) și termină cu *Forellenquintett* de *Schubert*, iar din literatura rusă alege Quartetul în sol major de *Gretchaninov*. Quartetul „*Regina Maria*“, — profitând din plin de colaborarea eminenței muziciene, pianista *Manya Botez*, — n'a cântat fără piano decât Quartetul în re major de *Tschaikowsky*. Ca piesă clasică a fost ales quartetul în sol minor de *Mozart* pentru piano, violină, viola și violoncel, iar ca piesă romantică quintetul pentru piano și coarde in mi bemol major de *Schumann*.

Cu alte prilejuri, am însemnat aci tot binele ce este de spus pentru forțele componente ale „*Asociației de muzică de cameră*“ și pentru vâjjoasele arcuri feminine ale quartetului „*Capelleanu*“. Trebuie de adăugat același cuvânt bun pentru celelalte patru reprezentative și încercate elemente în străduințele pentru afirmarea muzicii de cameră: *Notara* (violona primă), *Barbu* (violină secundă), *Popovici* (viola) și *Vaterstraat* (violoncel). Și totuși deși luând naștere din aceeași împătımire pentru muzica de cameră, în aceeași stăruință a mediului artistic și în aceleași condițiuni de ignorare a genului din partea publicului, grupările noastre de muzică de cameră și-au contopit vrerile de interpretare în fizionomii unitare, proprii

și caracteristice. Cele trei audiiuni din urmă, așezate toate în aceeași săptămână, cășunează, de sigur, bunului mers material al organizațiilor; criticului însă îi înlesnesc posibilitatea de comparare și distingere a însușirilor fiecărei grupări. Firește că în această privință va să înem seamă și de programe și de preferințele pentru anumite genuri sau școli, ca și de diferitele maniere de a se da atențiune fie frazării, fie dinamicii, fie echilibrului de sonorități. Idealul interpretării este aflat și redarea stilului propriu fiecărei piese muzicale, este tocmai arta de a doza și proporționa factorii de structură și expresiune muzicală conform cerințelor specifice de caracterizare stilistică. Forțele pianistice care au fost alăturate celor trei grupări, lămuresc și sintetizează oarecum tendințele stilistice manifestate de grupări. Într'adevăr! Pentru gravitatea susținută și nobilă, ferită de pronunțate antizeze dinamice și de cutezătoare convulsivitățiagogice, a „*Asociației de muzică de cameră*“, nu era o mai potrivită alegere și mai reprezentativă, ca arta pianistică a d-nei *Cella Delavrancea*, revărsând tot adâncul înțelegerii sale muzicale, uneori prea eșind la iveală, în molcomia de metafizică nordică a partenerilor săi. Am zice, — fără intențiunea de a rosti prin aceasta o judecată aspră, — prea severă ținută muzicală, prea încordate și prea interioare, prea robuste și prea reci tensiuni sufletești, față de ornamentele muzicii franceze, unde par mai proprii desmierdările languroase ale violinei lui *Teodorescu* sau ale violei lui *Mendelssohn*. Quartetului „*Capelleanu*“ îi lămurște fizionomia de frăgezime, de prospețime și oarecum de naivitate grijulivă și deosebit de simpatică, distinsă și complexa personalitate muzicală a lui *Alfred Alessandrescu*, mai pianist de astădată cum niciodată nu am avut impresia. Altă fizionomie artistică înfățișează Quartetul „*Regina Maria*“.

Exuberanța meridională, aproape svăpăiată, a purtătorilor de arce, este susținută și cizelată cu măiestria orfevrierului de rafineria stilistică a pianistei *Manya Botez*. În arta-i pianistică prețios cultivată și rotunjită, de claritate de concepție și temperament, *Manya Botez* relevă pieselor ce interpretează alături de partenerii săi, caractere expresive nouă, neașteptate aproape, contopind timbrele strunelor în torentul sonorităților clavicristice și unificând ansamblul într'un ideal fluid muzical.

G. BREAZUL

indignarea estejilor-impresari, cari nu se pot dumiri de ce, dacă rodia este mai de soi decât ghinda, mlădița de rodie nu se altoiește pe ramura larg ospitalieră a siejarului.

În artă, ca și în biologie, sunt incompatibilități fatale.

De aceea în Franța, cubismul, futurismul, dadaismul și alte numeroase isme, n'au putut fi acceptate, ci au trebuit să-și afle teren de desfășurare aiurea.

Antune în țările unde diferite cataclisme istorice au fărâmat lanțul unei sănătoase tradițiuni, sau în țările în cari succesele suprapunerii de neamuri imigratoare au adus cu ele, în răstimpuri, fonduri și tendințe sufletești felurite, ce n'au

izbutit încă să se contopească într'un tot omogen și organic.

Dar în aceste din urmă țări, curente revoluționare, oricât de violente, sunt îmbrățoșate cu ușurința și graba cu care se îmbrățoșează modele de sezon.

Ele durează existența unei mode, — dacă n'au avut nimic comun sufletește — dispar, fără să lese altă urmă decât doară, în a-telutiere, suvenirul unor, câteodată folosite, experimente tehnice.

În România, artele plastice nu constituiesc, încă, o necesitate sufletească a *maselor*; ele n'au o legătură trainică în trecut și nici țeluri bine definite pentru viitor.

Ele înseamnă, docamdată, un simplu di-

vertisment cochet, la îndemâna câtorva vcliujonară" — cum, de asemenea, n'am sute de burgheji cu stare excepțională — și — foarte rar — o voluptate înaltă pentru cei câțiva aristocrați ai minții și sensibilității, îndobște lipsiți de strictul necesar al vieții.

Țară încă fără tradiție — fiindcă prea tânără — România oficială — (care nu e nici aristocratul, nici omul din câmp) — nu-și poate îngădui, în artă, strășnicia unei atitudini tradiționaliste, decât cu priuejdia ridicolului, sau cu primejdia de a altera, printr'un despotism neghiob, simțul, în pruncie, al neamului, ceiace ar determina o mare întârziere în creșterea și afinarea sufletească a maselor românești.

Din masele acestea, — abandonate o vreme numai la instinctul lor pentru frumos, — așteptăm să se înalte artiștii de mâine, cari vor ști să cimenteze, mai cu temei decât ucuzările ministeriale, caracterul limpide, necurintit și logic, al artei românești viitoare.

Ori cât cele câteva incontestabile talente originale, izolate, ar desminți-o — suntem, ca națiune, de abia în faza închiegărilor noastre, și avem, încă multă vreme, trebuință de un vast câmp de experimente și exerciții.

Nu trebuie deci să ne înspăimânte influențele străine, ori cari ar fi ele, și nici, mai ales, bizarea diverselor curente ultra moderniste.

Din potrivă.

Suntem la vârsta, la care mai cuminte este să imaginăm învătăminte, de cât să ne aventurăm spre creațiune.

Tot materialul — (l'am dori cât mai bogat și mai felurit) — care ne vine din cele patru părți ale lumii, se va alege, la noi, și se va cerne, și — potrivit legilor neștrămutate — va fierbe multă vreme în alambicul românesc, deavalma cu materialul indigen, până ce, după un proces a cărui durată n'o putem ști, vom căpăta, cu vremea sau fără vremea controlorilor artistici, supleanți sau titulari, acea mult așteptată lacrimă de diamant, fără prihană, a artei noastre naționale, — în care se va restrânge întregul neam, și de unde ne va fi îngăduit să pornim a ne mândri cu un început de tradiție — și s'o impunem.

De aceea n'am dibuit rostul refuzării dela „Salonul” anului acestuia, a 2—3 piese cu vădite preocupări de artă, zisă „re-

priceput temeul primirii a o sumă de lucrări — firește „cumini” — dar în cari intențiunea de artă era cu desăvârșire absentă.

O greșală mărturisită, e pe jumătate iertată: subsemnatul a făcut și el parte din jurii.

După toate aceste observații rezezi, și poate confuze, hai să pășim, cetitorule, peste pragul „oficialului” — să-l cercetăm în tihnă senină și să-l analizăm pendelete, fără meschinărie — și fără see entuziasm.

N. N. TONIȚA

ERRATA: În articolul nostru precedent asupra pictorului Poțrașcu, rugăm pe cetitor să facă — printre altele — și următoarele rectificări:

În loc de „hăurile perspectivei” să se citească: „pentru a trimite tabloul în hăurile perspectivei...”

În loc de „înfrângerea retinei noastre...” — „înfrigurarea retinei noastre...”

În loc de „această delicată exploatare...” — „această delicată explorare...”

În loc de „închipuiri topite” — „în chipuri topite...”

„Și ierburi” — iar nu „... de ierburi...”.

Etc., etc...

EXPOZIȚIILE.

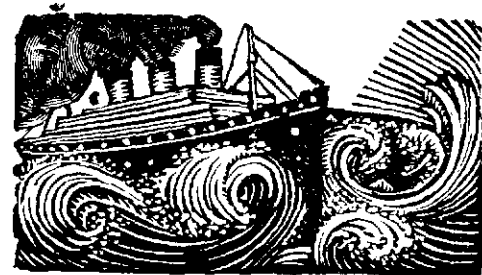
Ateneu: Salonul Oficial.

Căminul Artelor: G. Poțrașcu.

Mozart: Aburel — Poitevin Scheletti — Kozelbuc.

Cartea Românească: Mogoș.

Muzeul Aman: Teișanu.

LA TEATRUL REGINA MARIA Bătălia, de Frondaie

Reprezentarea acestei piese pe scena teatrului Regina Maria, — alcătuire restrânsă, dar selectă de artiști — a vădit ce dibăciu regizor e d. Tony Bulandra, ce talent bogat și variat are d-ra Maria Mohor, ce dorit de public e marele artist Ion Manolescu. Piesa în cadrul ei strict dramatic nu ne mulțumește și nu ne gândim desigur să-i găsim toate lipsurile pe motivul, că e făcută după un roman. Nu. Piesa în lipsește o adâncire de caracterizări sufletești. Autorul a înfățișat mai mult partea spectaculoasă și-a inverigat arbitrar acțiunea între personajii pitorești și sentimentale.

Marchizul Yorisaka e comandantul unui vas de război japonez. E un ofițer îndrăgostit de civilizația europeană și e înșurat cu o frumoasă japoneză, — cea mai frumoasă i se spune, — care îndrăgostește ea și soțul său, viața și moravurile europene. E desigur o oarecare frământare până să fie înfrântă în parte, vibrantele îndatoriri, determinate de tradiția sufletului japonez. Ni s'au părut într'adevăr frumoase prin adevărul lor și pitorești prin naivitatea lor realistă, sbaterile și sulințele de împăcare a doritelor manifestări de libertate europeană cu rigiditatea tradiționalistă fidelă niponă.

Marchiza Yorisaka se îndrăgostește de alaiatul militar englez Fergan. Marchizul află și aproape o surprinde în brațele ofițerului englez. Dar nu reacționează. Ofițerul englez îi va fi de folos în luptă, ce s'așteaptă. Planul englez, păstrat тайне de ofițerul, care-i înbește soția, va înlesni biruința flotei japoneze contra inamicului.

Se începe bătălia. Yorisaka e rănit. Fergan e lângă el, în calitate de observator. Yorisaka cere lui Fergan să ia comanda. Acesta refuză la început. Dar când i se spune, că e cunoscută legătura lui cu d-na Yorisaka, (ofițerul englez nu poate să mai refuze, la co-

Buletin bibliografic săptămânal *)

de AL. SADI-IONESCU

0 OPERE GENERALE

07 Presa.

Bourdon (Georges). — Condițiunile de muncă ale ziaristilor. Raport prezentat în numele „Sindicatului Ziaristilor” din Paris. București, Editura Ununii Ziaristilor profesioniști, 1926, 29 p.

2 RELIGIE. TEOLOGIE.

Colan (Nicolae). — La luptă dreaptă! Un capitol de strategie misionară. F. 1., 1926, 45 p. Lei 15. (Biblioteca bunului păstor 14).

Morariu (Constantin). — Flagelul raționalismului. Scriere apologetică. Cernăuți, (Tip. Glasul Bucovinei), 1926, 208 p. + 1 pl. Lei 95.

Popovschi (Nicolae). — Mișcarea dela Balta sau inochentismul în Basarabia. Contribuții la istoria vicții religioase a Românilor din Basarabia. Chișinău, (Tip. Eparhială Cartea

Românească), 1926, 351 p. + 3 pl. Lei 100.

Theodorescu (Const. A.). — Rostul social al Evangheliei. Partea I. Dreptul de proprietate. București, (Tip. Române Unite), 1926, 74 p. Lei 40.

Vásárhelyi (Iános). — „Megvígazsztatva vigasztalni”. Temetési beszédok és imák. Turda, (Ny-om Füssy József), 1926, 248 p.

32 POLITICĂ.

Brătianu (Ion I. C.). — Activitatea corporurilor legiuitoare și a guvernului dela Ianuarie 1922 până la 27 Martie 1926. Dare de seamă. București, (Tip. Cartea Românească), 1926, XXIII + 400 p. Hartă, diagrame (și rezumat cu același titlu, tipografie, millesimă, 21 p.

Câdea (R.). — Biserică și Stat. Câteva considerații istorice și sociale. Cernăuți, (Tip. Glasul Bucovinei), 1926, 21 p.

35.5 ARTA MILITARĂ.

Gheorghe (Maior Ion). — Principii și

precizări relative la organizarea terenului. București, (Tip. Române Unite), 1926, 79 p. + hartă. Fig.

Ignătescu (Col. Al.). — Program Călușă pentru instrucția recruților în subperioada individului și Grupei de luptă. Brașov, (Tip. Unirea), 1926, 142 p.

Rosetti (G-I. R.). — Studii asupra chipului cum se făptuia războiul de către Ștefan cel Mare. Memoriile IV și V. București, Academia Română, 1926, 71 p. + XX + III pl.

a) Războiul universal 1916—1918.

Kirițescu (Const.). — Istoria războiului pentru întregirea României 1916—1919. Ediția II-a refăcută în întregime și mult adăugită în 3 volume. Vol. I. București. Casa Școalelor, [1926], 505 p. Lei 100.

37 INVĂȚĂMÂNT-PEDAGOGIE.

Bărbat (Virgil I.) și Florian Ștefănescu-Goangă. — Extensiunea universitară. Cluj, (Tip. Înfrățirea), [1926], 97 p. Lei 35.

Petrescu (I. C.). — Școala activă. Cu o prefață de d. G. G. Antonescu. București, Casa Școalelor, 1926, 400 p. Lei 60.

*) A se vedea tabloul clasificăriunii zecimale în numărul 1.

manda și bătălia e câștigată de japonezi.

Romantic și spectaculos, Actul din urmă al piesei — cu vaporul, cu lupta, cu condiția hotărâtoare pusă ofițerului englez, cu pauza suspendată a așteptării răspunsului englezului, — a emoționat și-a produs acel suflu de curiozitate satisfăcută în public. În fond, povestea e banală, și veche.

Interpretarea însă ne-a plăcut în deosebi, apreciind pe artiști nu atât pentru silința lor de a-și apropia măști și atitudini, pe care le-au socotit ei japoneze, engleze, franceze, ci pentru chipul cum s'au prezentat în desfășurarea acțiunii înscenată de autor și în înjghebarca conflictelor sufletești.

D. Ion Manolescu a făcut o strălucită creație. Marchizul Yorisaka e un rol, din seria marelor succese ale artistului, pe care-l vedem așa de rar, dar pe care-l apreciem cu tot entuziasmul.

În rolul Marchizei a fost d-ra Maria Mohor, despre care am spus în repetate rânduri, că are talent și disciplină artistică. Avem bucuria să spunem, că încrederea, pe care i-a arătat-o direcția teatrului, a corespuns foarte bunelor aprecieri, pe care i le-a împărțit din belsug publicul.

În rolul ofițerului englez, a fost modern și interesant d. Tony Bulandra.

În roluri secundare, dar susținute cu autoritate: d-na Sturza-Bulandra, d. Storin, d-na Marietta Sadoveanu, d-na Caler, d. Anastasiu, d-na Constantinescu, d-na Paula Anastasiu.

Și cecace suntem dator, să relevăm ca un mare succes de virtuozitate scenică, e montarea pe care a făcut-o d. Tony Bulandra.

REPERTORIUL TEATRULUI NAȚIONAL

Am apreciat în numărul trecut al revistei, numirea lui Ion Minulescu, la direcția Teatrului Național.

Minulescu ne-a dat prilejul cel dintâi al verificării bunicii noastre aprecieri, foarte curând, când a comunicat cronicarilor (dramaticii), repertoriul viitor al teatrului.

Ni se pare, că planul directorului teatrului e foarte frumos alcătuit și vădește o distinsă sollicitudine artistică.

Minulescu a anunțat, că va începe stagiunea cu „Fântâna Blanduziei” și „Piața din casă” ale lui Alexandru. Va juca

apoi piese de Carageale. Gândul acesta de pietate față de teatrul clasic românesc constituie un merit, pentru care-i arătăm toate mulțumirile scriitorului Minulescu.

Va juca apoi din repertoriul străin: „Mult șgomot pentru nimic” și „Richard III” de Shakespeare; „Femeia Mărit” de Ibsen; „Oaspetele nepoftit” și „Minunea Sf. Anton” de Maeterlinck; „Livada cu vișini” de Cehov; „Juditha și Holofern” de Hebbel; „Regina Cristina” de Strindberg; „Medicul în dălemă” de Shaw. Piese originale: „Frământări” de Mircea Stănescu; „Ultimul act” de C. Ardeleanu; „Motamerfoze” de Ion Marin Sadoveanu.

Reluări: „Păiajenul” de A. de Herz; „Pațma roșie” de Mihail Sorbul; „Săptămâna lumiantă” de M. Săulescu.

Sau anunțat piese noi de Arghעי, Lucian Blaga, Victor Eftimiu.

B. CECROPIDE

SOCIETATEA AUTORILOR DRAMATICI

Sâmbătă, 24 ale lunii, s'a procedat la alegerea de membri în comitetul de lectură și consiliul de administrație, în conformitate cu noua lege a teatrelor.

Biroul e alcătuit de d-nii: Caton Theodorian președinte, d. I. C. Aslan, secretar și d-nii general Ursachi și Searlat Froda, scrutători.

ALEGEREA PENTRU CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE

La primul scrutin, din 24 voturi exprimate, au învins d. Caton Theodorian 20 voturi, fiind ales; d. Romulus Voinescu 12 voturi; d. general Ursachi 7 voturi, d. Mihail Pașcanu 4 voturi, d. Paul Gusty 2 voturi, d. Corneliu Moldovanu 1 vot și d. Victor Eftimiu 1 vot.

Declarându-se balotaj, d. Romulus Voinescu a obținut 13 voturi, d. general Ursachi 10 voturi, d. Paul Gusty 7 voturi, 3 voturi fiind anulate. Au fost proclamați aleși d-nii Romulus Voinescu și general Ursachi.

Deci din lista care cuprinde pe d-nii Theodorian, Ursachi și R. Voinescu, ministrul arelor va numi un singur membru.

COMITETUL DE LECTURĂ

Pentru comitetul de lectură au fost aleși, la primul scrutin, d. Alfred Moșoiu cu 17 voturi, d. Liviu Rebreanu cu 15 și d. Valjean cu 14 voturi.

Sa declarat balotaj între d-nii Mihail

Sorbul 9 voturi, Camil Petrescu, 9 voturi, Victor Eftimiu 8 voturi, Mircea Rădulescu 6 voturi, C. Moldovanu 6 voturi, d-na Claudia Milian-Minulescu 2 voturi, d-nii A. de Herz 1 vot și Paul Gusty 1 vot.

D. Mihail Sorbul își retrage candidatura.

La alegerea în balotaj au obținut câte 6 voturi d-nii Eftimiu și Mircea Rădulescu, d. Camil Petrescu, 5 voturi și d. C. Moldovanu.

Declarându-se paritate între d-nii Mircea Rădulescu și Eftimiu, s'a procedat la un nou scrutin și primul a fost ales cu 16 voturi.

Din lista compusă din d-nii Alfred Moșoiu, Liviu Rebreanu, Valjean și Mircea Rădulescu, d. ministru al Actelor va numi doi membri.

CARTI PRIMITE

EM. M. BRANDZA: *Filosofia educației estetice*, ed. „Cartea Românească”; lei 60.

TUDOR VIANU: *Fragmente moderne*, „Cultura Națională”; lei 80.

G. RODENBACH: *IN exil*, roman, trad. de I. Gr. Periețeanu; lei 100.

TIBERIU CRUDU: *De pe la noi ce-a fost odată*; (Biblioteca Rurală, „Cultura Națională”; lei 40.

DR. N. LUPU: *Not și Sârbii*, (colecția Actualități), „Cultura Națională”; lei 25.

N. I. HERESCU: *Basmul celor patru zodii, poem*, „Năznința Românească”, tip. „Scrisul Românesc” Craiova, 1926.

C. ARDELEANU: *Diplomatul, tăbăcarul și acrișa*, roman, ed. literară a Casei Școalelor, 1926; lei 80.

REDAȚIONALE

□ Lămuriri de rigoare: 1) corespondenții ce ne trimit lucrări literare, să fie siguri că ele se cercetează cu deosebită atenție. Multe din aceste lucrări au calități parțiale, intenții literare. Cum însă din lipsă de timp nu putem comunica aceste observații rămâne ca ele să se promoveze într-o bună zi, în mod public. De altfel sollicitudinea pentru tinerii autori, credem a fi fost remarcată de oricine; 2) tinerii autori cari au rebutat în paginile acestei reviste, nu trebuie să se supere dacă nu toate încercările domniilor lor au acces. Nimeni nu se poate prevala de drepturi câștigate. Cerberul trebuie să vegheze și înăuntru nu numai la porți.

a) Manuale didactice pentru învățământul primar și secundar.

Ionescu-Morel (Lt. col. D.). — Cartea bunilor români. Alfabet educativ. București, (Tip. Cartea Românească), 1926, 40 p. Fig. Lei 40.

Șotropa (Dr. Calistrat). — Gramatica limbii române. Ediția V-a. București, Cartea Românească, 1926, VII + 243 p. Lei 56.

6 ȘTIINȚE APLICATE.

Burleanu (G.-I. St.). — Metalurgia fontei, ferului și oțelului. Curs complet și modern. București, (Tip. Soccec & Co.), 1926, VII + 586 p. Fig., hartă.

Ministerul Lucrărilor Publice. — Proiect de Circulară pentru Calculul, Executare și Intreținerea Podurilor Metalice. Ediția II-a. București, (Tip. Geniului), 1926, 61 p. Fig.

Czelmal Ester. — Konyhaművészeti receptek. Sibiu, (Ny-om Halser György), [1926], 61 p.

Gane (Ig. N.). — Betonul armat. București, Cartea Românească, (1926), 30 p. Fig. Lei 4. (Cunoștințe folositoare Seria D. Nr. 12).

8 LITERATURĂ.

Zielinski (Th.). — Cicero în istoria culturii europene. Traducere de B. Grecina și A. Berar. București, Casa Școalelor, [1926], 71 p. Lei 12.

I. LITERATURĂ ROMÂNĂ.

a) Poezie.

Bârsan (Zaharia). — Poezii. București, Cartea Românească, f. d., 255 p. Lei 60.

Bârsan (Zaharia). — Se face ziuă. Versuri. Poemul Unirei. Ediția V. București, Cartea Românească, f. d., 144 p. Lei 45.

Munteanu (Mihail). — Cântecul vieții. Versuri cu o introducere de d. N. Davidescu. București, Alexandru Stănculescu, (1926), 104 p. Lei 100.

b) Teatru.

Riuleț (Const.). — Urechea mahalalei. Comedie într-un act din repertoriul Teatrului Național. Ediția II. București, (Tip. Independența), 1926, 24 p. Lei 10.

c) Roman. Nuvelă.

Culea (Apostol D.). — Când Moldovenii țineau strajă la Nistru. București, Casa Școalelor, 1926, 145 p. Lei 22.50. (Biblioteca pentru popor).

Demetrius (V.). — Vieți zdrobite. Roman. București, Universul, 1926, 147 p. Lei 25. (Biblioteca ziarului Universul Nr. 5).

d) Traduceri în limbi străine.

Husková-Flajshansová (Jindra). — Lukulova tresen a jiné rumunské novelky vybor a preklady poridila, V. Praze, Jos R. Vilímek, 1926, 237 p. Kc. 18.

II. LITERATURĂ STRAINĂ.

Frahmann (Hansjerich). — Briefe aus dem schwäbischen Parlament. Timișoara, (Buchdruck. Brüder Csendes), 1926, 56 p. Fig.

Mael Ferenc. — Pirkad az égaj... verssek. Cluj, (Ny-om Minerva), 1926, 78 p.

III. LITERATURĂ STRAINĂ TRADUSĂ.

Farrère (Claude). — Bătălia. Traducere de Sc. Urelățianu, București, Cugătarea, S. Ciornei & P. C. Georgescu, [1926], 302 p. Lei 55.

Lagerlöf (Selma). — Prințesa păcii. Legende și fantezii. În românește de Ionel Negură. București, I. Brânișteanu, [1926], 144 p. Lei 40.

E C O U R I

REDACTIONALE

□ Incepând cu numărul viitor, d. Lucian Blaga începe a colabora la „Universul Literar“.

□ D-l N. N. Tonitza, cronicarul nostru plastic, va stăruî în câteva numere consecutive asupra colectivei din anul acesta de la Salonul oficial.

SCRITORII

□ D-nii Liviu Rebreanu și N. Davidsescu, au fost delegați de S. S. R. în Consiliul Literarilor.

□ D-l G. Bacovia va publica într'un volum, poemele în proză, dintre care o bună parte s'au tipărit în revistele „Cugetul Românesc“ și „Ateneul cultural“. Volumul se va numi: **Bucăți de noapte**.

□ D-l Camil Baltazar va pune sub titlu: **Fecioarele de pe En-gadi** — poeme biblice.

□ Intenționând să scoată o monografie asupra lui P. Cerna, d. Stelian Constant primește comunicări pe adresa, str. Carol, Câmpina.

REVISTE

□ **FLAMURA** (IV, 2—3 Februarie — Martie 1925): un studiu asupra pictorului Van Gogh de d. Marcel Romanescu care traduce, deasemeni din Paul Morand, autorul de inspirație internațională: Nicu Petrescu, student în anul IV-lea, imagine a vieții studenților români la Paris, Paul Morand e și informat și bun povestitor. — O năvălă specifică artei d-sale: **Trecea un sfânt...** de Eug. Bourceanu. — Poezii de I. Valerian, Radu Bourceanu, George Dumitrescu, Eugen Constant și Radu Gyr. — O bogată cronică, cărți și reviste din țară și străinătate, completează această revistă de tinerească vigoare.

□ **REVISTA UNIVERSITARA** (I, 1, 2, 5. Ianuarie, Febr. Mart.) Am mai avut prilejul să amintim de această frumoasă revistă studențească N-rile 2 și 3 continuă același sistematic plan: studii, cu contribuții profesionale și studențești, cronică variată, aspecte ale problemii universitare. Menționăm: prof. D. Gusti: Necesitatea culturii sociale și politice în Universitate; prof. Iulian Teodorescu: Legile de unificare; Em. Grigoraș: Două descoperiri religioase și criptografia; G. Vlădescu-Răcoasa: Problema universitară; cu inerente și adorabile exagerări scrie d. Mircea Eliade fie despre: Sinteză istorică a d-lui Iorga, fie despre Ionel Teodoreanu: „E un amestec ciudat de Proust și Sadoveanu, de Samain și Topârceanu; pe alocuri Neculce, și peste tot, mult, foarte mult Ionel Teodoreanu“. Oricum d. Pamfil Șeicaru avea dreptate să releve cu entuziasm acest scris: el este dozat de cultură și încredere. Despre Paul Morand, scrie d. P. Igiroșanu și d. Petru Comarnescu: Intercarea la simplitate.

□ **VIATA LITERARA** (I, 10, 24 Aprilie); G. Murnu: „Eminescu“, articol pentru a pleda genialitatea lui Eminescu; Al. Tușianu: „Mihail Dragomirescu“, profil universitar; cu susținută vervă comică, d. I. Greculescu continuă fragmentul: „La hanul lui Burtică“ din romanul „Domnișoara Celina“. Din convorbirea d-lui I. Valerian cu poetul Ion Pillat, aceste considerații despre poezia românească:

„România trece printr'o perioadă de tranziție ca și Rusia dela sfârșitul secolului al 18-lea și începutul veacului 19: Trebuie să alegem între acceptarea formei străine sau regăsirea fondului nostru românesc. Literatura rusă n'a devenit interesantă și deci europeană, decât când s'a regăsit pe sine. Dela acest

exemplu evident am putea să tragem adânci învățăminte.

De vrei să mă întrochi de sunt pentru tradiție sau modernism îți-aș răspunde că nu sunt pentru nici o parte.

Dacă prin tradiție înțelegem bătrânețe și anchilozare în formele strâmte și rigide ale trecutului, o resping, oricare i-ar fi principiile. Vrem o tradiție în înțelesul occidental al cuvântului, care să lărgească granițele gândirii la cea mai înaltă expresiune, dar în același timp să nu piardă contactul nici o clipă cu fondul sufletului românesc. Dintre poezii care sunt mai reprezentative în această direcție citez: Nichifor Crainic (nu numai poetul dar și eseistul), Horia Furtună, Adrian Maniu și mai ales V. Voiculescu (i-am citat alfabetic).

Vorbînd de poezia nouă, menționez trinitatea care a pus bazele simbolului nostru: Argezi, Murescu și Bacovia, al cărui prim editor mă măndresc să fi fost în 1915 (Plumb).

Din Generația, care se ridică acum relevz grupul oltenesc: Ciurezu, Radu Gyr, Păunescu-Urmu și N. Herescu“.

● A apărut Nr. 3 al revistei **Sburătorul**, cu articole, nuvele și poezii de E. Lovinescu, Hortensia Papadat Bengescu, Ramiro Ortiz, Camil Baltazar, Vladimir Streinu, G. Nichita, Sanda Movilă, Tudor Șoimaru, cu cronica tuturor cărților apărute în ultimul timp de F. Aderca Pompiliu Constantinescu, Anton Holban și Vladimir Streinu și cu aspectele vieții noastre literare fixate de E. Lovinescu, Hortensia Papadat Bengescu, F. Aderca și Pompiliu Constantinescu.

INSTITUTUL DE CULTURA ITALIANA

● Seria conferințelor Institutului de cultură italiană va fi încheiată anul acesta prin conferința d-lui profesor N. Iorga, care va vorbi la Fundația Carol I, în ziua de Luni 3 Maiu, ora 6 seara, despre: **Din relațiile literare italo-române**.

RASPUNSURI

□ **Un grup de cetitori**: 1) De „înnul întregirii“ n'avem cunoștință; 2) **Stropi de rouă** de V. Militaru; **La Medeleni** de Ionel Teodoreanu și **Istoria civilizației** de E. Lovinescu vor apărea la **Mențiuni Critice**. 3) Recomandări-ne un autor de medalioane contemporane.

□ **Miuța Ioan**, Arad: 1) Biblioteca Academiei Române posedă mai multe dicționare de rime: Brochet (Candrea-Hecht), Noel Omil (Nebunelly), Ilco I. Deleanu. În comerț, poate la anticari. 2) **Poetica și literatura** de M. Streianu, tot la anticari. 3) Revista „Inceafărul“ nu mai apare de câțiva ani. 4) Puteți trimite poezie — însă fără recomandaje.

□ **Emil Viciu**, Târgu Mureș: Lucrările referitoare la Al. Papiu Ilarian, despre cari vă interesați, sunt epuizate. Bibliotecii precum a Academiei, a Universității din Cluj, din Iasi, sau A. D. Xenopol din Arad, le posedă. („Istoria literaturii“ de N. Iorga e în curs de retipărire). Interesați-vă la anticari.

□ **Nelly Stoiculescu**, Craiova: Pre cât stîm noi, dreptul de proprietate literară în Franța se întinde până la 50 ani (legea din 1866). Orice lucrare ce nu posedă această vechime, necăzînd în domeniul public, are nevoie de autorizație pentru a fi tradusă. În reviste se poate traduce, parțial, orice, cu indicația autorului, operii, editurii. Pentru mai sigure lămuriri scrieți d-lui Fr. Lebrun, Maison des Francais, Piața Lahovary, (București) reprezentantul proprietății literare franceze în România.

□ **Traian Dovănescu**, Filipești de pădure, Prahova: Revista esperantistă „Literatura Mondo“ apare la Budapesta, VI Andrásy út 81 Numărul costă 80 centime franceze.

Informații esperantiste se pot căpăta la **Esperanto-Centro Rumania**, Alea Suter 19 București și la librăria **Bibliofila**, Palatul Fundației universitare, București.

DIN STRAINATATE

● Despre succesul piesei „Liluli“ nu putem vorbi, pentru că a fost jucată de către „Falanga Artistică“ într'un teatru de caracter la Paris, pare-se, în scop de propagandă politică. Piesa este a autorului lui „Jean-Cristophe“, are o concepție umanitaristă.

Ironia ce se degajă din ea la adresa Ligi Națiunilor e amară, iar fondul e de un pesimism deprăntat.

Liluli înseamnă iluzia. Spre țara fraternității și a visurilor umanitariste se îndreaptă două popoare. Ele fug de nenorocirile unui cataclism. Pe platoul acestei țări minunate Polichinel se agită, discută și se strîmbă. El simbolizează gândirea care poate sesiza adevărul dar din prudență nu vrea să-l arate celor orbiți de prejudecăți. Pe scenă apare Libertatea, Fraternitatea, Egalitatea, Iubirea. Adevărul și Pacea, înarmate.

Polichinel rezistă sărutărilor Iluziei, pentru că cunoaște adevărul. În timpul acesta figuranții celor două popoare au atins culmea idealului. Le separă o vale (Rinul). Se aruncă peste ea un pod pe care cele două popoare vor fraterniza. Și în adevăr autorul îi arată cum trăesc în bună pace, dar nu pentru multă vreme. Diplomații urzesc o intrigă; un delegat al Ligii Națiunilor ține un discurs, și deodată cele două popoare se iau la luptă... Apare Dumnezeu în scenă și le vinde critici, urmat de Adevăr, în costum de Arlecchin. Adevărul ar vrea să se desbrace și se arate oamenilor așa cum e, dar nu-i dă voie Dumnezeu care îl leagă la ochi. Polichinel (gândirea liberă) refuză prietenia Adevărului. Liluli (Iluzia) pune stăpînire pe oameni și minciuna e stăpîna din nou. Celor care caută să se opună războiului care a început, opinia le ține discursuri pompoase și îi convinge până ce civilizația se prăbușeste peste bietul Polichinel care râdea de prostia generală.

● În 1927 se va celebra a 25-a aniversare dela moartea lui Emil Zola, și al 50-lea an dela apariția romanului „L'Assomoir“. Cu acest prilej se anunță o serie de conferințe, serbări, publicații și o expoziție de documente asupra naturalismului. Societatea amicilor lui Zola a și ales un comitet ce va fi însărcinat cu organizarea acestor serbări.

● Bolșevicii procum se știe vor să revoluționeze tot și aceasta fără nici o teamă de ridicol. Astfel, fiind întredat comisarul bolșevic, la instrucția publică, cum ar adera guvernul său la un acord internațional cu privire la proprietatea literară, a spus, că un acord, prin care s'ar da dreptul cetățenilor U. R. S. S. să traducă lucrările străine, chiar fără autorizația autorilor, ar fi acceptat.

Drepturile de autor „ar putea fi plătite“ și s'ar cere traducătorilor să nu altereze lucrarea tradusă. Totuși, traducătorii vor fi liberi să precedeze lucrările cu prefețe și comentarii explicative ceace înseamnă că își rezervă dreptul unui fel de critică perpetuă a autorilor traduși.

Redactor: PERPESSICIUS

